

અધ્યાત્મ

આધ્યાત્મિક વિકાસની નવી જ ક્ષિતિજ ખોલતું ગુજરાતી માસિક

છૂટક નકલ ૮-૦૦ વાર્ષિક લવાજમ દેશમાં રૂ. ૨૫/- આજીવન ૨૫૧/-
વિદેશમાં વાર્ષિક રૂ. ૫૦૦/ (વિમાનથી) આજીવન ૫૦૦૦/-

- સંસ્થાપક : પ. પૂ. યોગેશ્વરજી સર્વમંગલ ચે. ટ્રસ્ટ સ્વર્ગારોહણ, દાતારોડ, અંબાજી, ૩૮૫૧૧૦).
- તંત્રી-સંપાદક : શ્રી નારાયણ હ. જાની.
- પ્રકાશન અને પ્રાપ્તિસ્થાન : ૬ વૃંદાવન ફ્લેટ્સ, હવેલી પાસે આતાભાઈ ભાવનગર-૧. ફોન : ૨૫૭૨૫૦૨, ૨૫૬૫૮૧૧
- ADHYATMA email Address: adhyatma_editor@yahoo.co.in
- You can know about Shree Mahatmajji & Shree Maa from Website "SWARGAROHAN.ORG"
- અધ્યાત્મના સહાયક સ્વજનો : ૧. શ્રીગોરધનભાઈ કલોલા (કલ્યાણ) ૨. શ્રી જયોત્સ્નાબેન બી.ત્રિવેદી. ૩. શ્રી આશીષ ગોહિલ-avgohil1@gmail.com
- તંત્રી, મુદ્રક અને પ્રકાશક : નારાયણ હ. જાની.
- મુદ્રણસ્થાન : રાધેશ્યામ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, LIG167, આનંદનગર, ભાવનગર-૧

★ લેખકોને નિમંત્રણ ★

- અધ્યાત્મમાં લેખો, ભજનો કે ગીતો મોકલાવવા લેખકોને નિમંત્રણ છે. અધ્યાત્મની ભાવનાને અનુરૂપ જ લેખો સ્વીકારવામાં આવશે.
- લખાણ કાગળની એક બાજુ ને સારા મોટા અક્ષરે લખેલું હોવું જરૂરી છે.

★ અધ્યાત્મ અંગે સૂચનો ★

- ગ્રાહકોને ગ્રાહક નંબર સરનામા સાથે લખવામાં આવે છે તે નોંધી લેવો.
- 'અધ્યાત્મ' જો આપને ગમ્યું હોય તો આપના પરિચિત વર્ગમાં તેના ગ્રાહકો વધે તેવું આપ કરતાં રહેશો.
- લવાજમ માટે મનીઓર્ડર, ડીમાન્ડ ડ્રાફ્ટ 'સર્વમંગલ ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ'ના નામનો શ્રીનારાયણ હ. જાની, ૬ વૃંદાવન ફ્લેટ, હવેલી પાસે, આતાભાઈ, ભાવનગર(ફોન-૨૫૭૨૫૦૨)ને મોકલવા વિનંતી છે.
- 'અધ્યાત્મ' દર માસની ૧૭ તારીખે પ્રસિદ્ધ થશે. કોઈ કારણે એકાદ અઠવાડિયા સુધી અંક ન મળે તો સ્થાનિક ટપાલ કચેરીમાં તપાસ કર્યા પછી અત્રે જણાવવું. સિલિકમાં હશે તો જરૂર મોકલી અપાશે.
- પત્રવ્યવહાર કરતી વખતે ગ્રાહક નંબર લખવાથી વધુ સરળતા રહેશે.
- 'અધ્યાત્મ' અંગે કોઈ સૂચનો કરવાના હોય તો નિઃસંકોચ કરવા અનુરોધ છે.
- આગલા મહિનાના અંત સુધીમાં જે ગ્રાહકોનાં નામ અત્રે મળી જશે, તેમને તે પછીના મહિનાની તા. ૧૭ મી એ અંક રવાના કરવામાં આવશે.

You can know about Shree Mahatma Yogeshwarji & Shree Maa Sarweshwari from Website 'swargarohan.org'

✽ અનુક્રમણિકા ✽

એ યાદ આવે છે	દક્ષેશ કોન્ટ્રાક્ટર	૩
જીવાત્મા	સંતવાણી	૪
શિબિરના પ્રારંભે	તંત્રી	૬
યુવા શિબિર અંગેની નોંધ	જયોત્સ્નાબેન ત્રિવેદી	૭
શ્રી યોગેશ્વર કથામૃત	મા સર્વેશ્વરી	૧૭
વન વિહાર	શિબિરાર્થી	૨૧

Brother Bhaktananda's

Calmness

Ameya Bhai 44

પૂ.મા સાથે મારી રમણ આશ્રમની યાત્રા
રસેશ્વરી

રાજીવ જાની ૫૧
શ્રી યોગેશ્વરજી ૬૩

★ સત્કર્મનો મહિમા ★

૧. દુર્જનને સજ્જન બનાવે છે.
૨. મૂર્ખને પંડિત બનાવે છે.
૩. અહિત કરનાર શત્રુને હિતકારી બનાવે છે.
૪. પરોક્ષ વસ્તુને પ્રત્યક્ષ બનાવે છે.
૫. હલાહલ વિષને અમૃત બનાવે છે.

એ યાદ આવે છે

—દક્ષેશ કોન્ટ્રાક્ટર 'ચાતક'

હતા કેવા પરમ યોગી તમે, એ યાદ આવે છે,
કરી અંધારમાં જ્યોતિ તમે, એ યાદ આવે છે.
જીવનનું ધ્યેય સમજાવી બતાવ્યાં પામવા સાધન,
ધર્યા અણમોલ જે મોતી તમે, એ યાદ આવે છે.
સકળ વિઘ્નો વટાવીને થયાં સંસિદ્ધિથી ભૂષિત,
બતાવી ધ્યેય પર પ્રીતિ તમે, એ યાદ આવે છે.
મૂકી તવ હાથ અમ શિર પર અભયનાં દાન જે દીધાં,
હરી લીધી સકળ ભીતિ તમે, એ યાદ આવે છે.
નયન 'ચાતક' બની ઝંખી રહ્યા છે આપનાં દર્શન,
લૂછો છો આંખ સહુ રોતી તમે, એ યાદ આવે છે.

❀ સંદીપ વેલ્ડીંગ વર્ક્સ ❀

ગ્રીલ, દરવાજા, તેમ જ મેઈન ગેટના સ્પેશ્યાલીસ્ટ
તેમ જ

દરેક જાતનું રીપેરીંગ કામ કરનાર.

મોદી બંગલા, ઉમરા જકાત નાકા પાસે, સુરત-૩૯૫૦૦૭

જીવાત્મા

—સંતવાણી

અનેકને ઓળખવા કરતા એકને ઓળખવા સારા. જ્યારે
એ એકને ઓળખી જઈએ ત્યાર પછી બીજા કોઈને ઓળખવાની
જરૂર રહેતી નથી. એ એક એ બીજુ કોઈ નહીં પરંતુ સ્વાત્મા.
સ્વાત્માની ઓળખાણ વિના પરમાત્માની ઓળખાણ શક્ય જ
નથી.

ક્યા કરને આયે થે ઔર ક્યા કર બૈઠે,
કહીં મંદિર તો કહી મસ્જીદ બના બૈઠે,
હમ તુમ્હે ઢૂંઢેતે રહે મંદિર ઔર મસ્જીદ મેં,
ઔર તૂ છૂપકર બૈઠા હૈ હમારે હી દિલ મેં?

આપણી સ્વાર્થી વાસનાઓ, જુદી સંવેદનાઓ, ટી.વી. ના
અહેવાલો અખબારના પાનામાં, ધિક્કાર, હિંસા, તારામારામાં
આપણે એ પણ ભૂલી ગયા કે આપણી પાસે એક ધબકતુ હૃદય
છે અને એ હૃદયની કોઈકને જરૂર છે.

આપણે વસંતને વધાવવાનું ભૂલી ગયા, ઉગતા અને
આથમતા સૂર્યને નિહાળો, વાદળોથી બનતા જુદા જુદા આકારને
નિહાળો. ઉડતા પંખીને જુઓ, તરેહ તરેહના પાન, રંગબેરંગી
ફૂલ, એકલા એકલા રમતા નાનકડા બાળકને નિહાળો, સમુદ્ર
અને તેની વિશાળતા, પહાડ, નદી, ઝરણા, આ દરેકનું જીવન
અન્યને માટે છે, તો પછી આપણા જીવનનો અર્થ શું?

આપણુ આ જીવન મર્યાદિત છે. તકરાર, તિરસ્કાર,
ચિંતાઓના મધપૂડાને છંછેડવાનું માંડીવાળી, સારી વસ્તુને જોઈ

એપ્રિલ : ૨૦૧૩

૫

રાજી થાઓ. બીમાર, અપંગ, તરછોડાયેલા, છેતરાયેલા તથા દુઃખીઓને બે મીઠા શબ્દોની હૂંફ આપો.

મનને આકાશની માફક ખુલ્લુ રાખી હસતા હસતા વર્તમાનને સરકવા દો. સુખી થવા માટે આથી વધુ કંઈ જ કરવાની જરૂર નથી.

આંસુ પાડવા એ ઈન્સાનનું, આંસુ પડાવવા એ શયતાનનું પણ આંસુ લુછવા એ સંતોનું કાર્ય છે.

અસ્તવ્યસ્ત જીવનશૈલી અને નકારાત્મક આદતો પણ બહુ મૂલ્ય અવસરોને હોળીની જેમ સળગાવતી રહે છે.

જિંદગીમાં રોજ આંધી-તોફાન આવે છે, તેનાથી ડર્યા તે મર્યા, આશાના કિરણોથી ભરેલા આકાશમાં જેની નજર હશે તે જ પોતાના પગ પર ઉભો રહી શકશે.

ફોન : દુકાન : ૨૨૫૮૮૧૨ ઘર : ૨૬૬૪૦૭૮

મોબાઈલ : ૯૩૭૪૭૧૦૩૦૪

દીપક સી. મહેતા

❖ કૃષ્ણા ફિલ્મ્સ એન્ડ સ્ટુડિઓ ❖

૧, શ્યામ એપાર્ટમેન્ટ, કાકડીઆ કોમ્પ્લેક્સ પાસે,
ઘોડદોડ રોડ, સુરત-૩૯૫૦૦૧

૬

અધ્યાત્મ

શિબિરના પ્રારંભે

—તંત્રી

આ અંકમાં તા.૧૩-૦૧-૨૦૧૩ થી ૧૫-૦૧-૨૦૧૩ સુધી પૂ.માની ઉપસ્થિતિમાં સ્વર્ગારોહણ અંબાજીમાં જે ત્રણ દિવસની પ્રથમ યુવા શિબિર યોજાઈ તેના મહત્વનાં વ્યક્તવ્યો ને અન્ય કાર્યવાહીને આવરી લેવા પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે. એના પરિણામે માર્ચ, ૧૩ ના કેટલાક લેખોના આગળના હપ્તા મે, ૨૦૧૩ ના અંકમાં સ્થાન પામશે, જેની વાંચકોને નોંધ લેવા વિનંતી છે.

આ અંકમાં શિબિરાર્થીઓ સમક્ષ પૂ.માની સ્લેટમાં જે વાતો લખાઈ છે, તે સાધકને જ નહીં, આધ્યાત્મિક અભીપ્સાવાળા હરેક માનવ માટે ખૂબ ઉપયોગી છે. તેથી તેમને ધ્યાનથી વાંચજો ને શક્ય હોય તો જીવનમાં ઉતારવા પ્રયત્ન કરશો તો લાભ જ થશે, નુકશાનને તો અવકાશ જ નથી. પછી ભલે તમે ગમે તે ધર્મ, પંથ કે સંપ્રદાયનો હો.

યુવાશિબિર અંગેની નોંધ

સંકલન:-જ્યોત્સ્નાબેન ત્રિવેદી

પ્રો.તરલાબેનનું વક્તવ્ય ને શિબિરનો પ્રથમ દિવસ

પ્રથમ યુવા શિબિર સ્વર્ગારોહણ અંબાજી

તા.૧૩-૦૧-૧૩ થી ૧૫-૦૧-૧૩

યુવા શિબિરનો પૂર્વ પ્રહર

તા.૧૨-૦૧-૨૦૧૩, રાત્રી બેઠક

યુવાનોને શિબિરના પ્રારંભપૂર્વેનું પૂ.માનું ઉદ્બોધન.

આવતી કાલનું સ્વર્ગારોહણ તમારા હાથમાં છે. હવે માને પરમ શાંતિ છે. પૂ.શ્રીએ આવડી મોટી સેના આપી છે, તો વિજય નક્કી જ છે. આપણો આ પ્રથમ પ્રયોગ છે. તમે બધાં એક નવી આશા, શ્રદ્ધા અને નવા કાર્યક્રમોની કલ્પના સાથે આવ્યાં છો. માત્ર ત્રણ જ દિવસનું જીવન છે તેવું માનો તો? કોણ કોણ પૂ.શ્રીનાં પુસ્તકોનાં નામ જાણે છે? બધાએ આયુષ્ય પૂરું થતાં ઉપર તો જવાનું જ છે. સ્વર્ગારોહણના બાળકો આવે છે એમ જાણી પૂ.શ્રી ઉપર મળશે અને પૂછશે અને કહેશે હું ૮ થી ૧૧ તમારા માટે રોજ લખતો હતો, તો તમે બધાએ તે બધા ગ્રંથો જોયા છે? નામ જાણો છો? ને કેટલા વાંચ્યા? જેને શ્રદ્ધાથી નમીએ તેનું સઘળું જાણીએ તે પણ ખૂબ જરૂરી છે. જાણ્યા વગરનું નમવું નકામું છે. સરકસના પ્રાણીઓ જેવું છે.

જેને નમીએ તેને સમજપૂર્વક નમીએ. તેનું એક એક પાસુ જાણીએ અને પ્રેરણા પામીએ. જેને નમીએ તેના ગમતા પણ બનવું પડે. પત્નીને નમો તો પત્નીને ગમે તેવા જ બનો ને!

અનંત જન્મોનાં પુણ્યો ભેગા થયાં હશે ત્યારે જ આવા એક મહાપુરુષ પ્રસાદમાં મળ્યા છે. તેને જાણવા એ આપણી પવિત્ર ફરજ છે. જાણ્યા પછી તેવા થવું પડે તો તે જવાબદારી પણ આવી મળે છે. ત્રણ દિવસ આ ધરતી પર એક વિશેષ આશાથી આવ્યા હશે. તમે સર્વતંત્ર સ્વતંત્ર છો. કોઈ નક્કી કરે કે ત્રણ દિવસ મૌનમાં રહેવું છે, રાત્રે બે કલાક જપ કરવા છે, ઉંઘમાં કાપ મૂકીને આ ત્રણ દિવસમાં વિશેષ કરી લેવું છે. પૂ.શ્રીને સાઉથ આફ્રિકામાં એક ન્યુઝપેપરે પૂછ્યું તે સમાચાર પેપરમાં આવ્યા ફોટા સાથે. સાત વર્ષ ઉંઘ વિનાના પસાર કરનાર આ સ્વામીજી ડર્બનમાં પધાર્યા છે. આપણે તો માત્ર ત્રણ દિવસમાં ત્રણ રાતમાં ત્રણ ત્રણ કલાકની ઉંઘ તો સમર્પિત કરીએ!

પૂ.માને આજે નિર્જળા છે. એક સેકંડ પણ બેઠાં નથી. જોઈ લો ને શરુ કરો, ગુજરી તો ના જ જવાય. ત્રણ દિવસ પાસે છે તો કોઈ એકાદ નાનું પરાક્રમ આત્મવિકાસ માટે તો કરી લો. “હા, મા હા” માના નારા નથી જોઈતા. મનમાં દઢ સંકલ્પ કરો. ત્રણ દિવસ કાર્યક્રમ ચાલશે. કંઈક કરો. પેપરમાં વિવિધ પરાક્રમોના સમાચારો આવે છે. કોણ સ્વર્ગારોહણમાં ઉપરના પેપરમાં છપાય તેવા સમાચાર આપવા તૈયાર છે? આપણે જ આપવા પડશે ને! એટલે કાંઈક કરજો. મા એટલું જ કહી રહ્યાં છે. પોતે જ પ્રમાણિક રહેજો. પોતે જ પોતાની જાતના ચોકીદાર. પ્રકાશના પંથેમાંથી શું શીખવાનું છે તે પણ યાદ રાખજો. કોઈને બે ત્રણ કલાક નિર્જળા કરવો હોય તો કરી શકાય. ત્રણ દિવસ વધુ મૌન રાખજો. ત્રણ દિવસ જાગજો. પછી આઠ દિવસ ઘરે જઈ ઉંઘતા નહીં. કોણ કોણ દવાના વળગણ વાળા છે? કદાચ ઢળી પડશે તો ઘણા બધાં સ્મશાનની યાત્રામાં આવશે. ગૌરવ

એપ્રિલ : ૨૦૧૩

૯

મળશે. માટે વ્રત કરતા કરતા શહીદ થઈ જવું. આ શરીર નિર્જળા વ્રતમાં પણ પ્રણામ, કસરત અને સતત કાર્યરત રહે છે. પ્રકાશના પંથે પહેલી વાર પ્રકાશિત થયું ત્યારે અમે માત્ર ચાર દિવસમાં તેનું પારાયણ પૂરું કર્યું. કુટિયામાં સ્વર્ગારોહણ બંધાતું હતું ત્યારે દોઢ નિર્જળા વ્રત સાથે તુલસીકૃત રામાયણનું પારાયણ કર્યું હતું.

વસંતના વધામણાં

એક અનોખી યુવા શિબિર:—

મકર સંક્રાંતિ આપણા સહુ ભારતીઓનો ખૂબ લોકપ્રિય તહેવાર. પતંગોના વિશિષ્ટ ઉપહારવાળા એ પર્વનું સહુનું હૃદયે એક આગવું જ સ્થાન. બાળકો યુવાનોને પતંગ, બોર, ચીકીની મોજ તો વૃદ્ધોને દાન કમાઈ લેવાની લાલચ. તો દાન મેળવનારને કંઈક નવી જ આશા. પણ સ્વર્ગારોહણના યુવાનો માટે તો અદ્ભુત અનુભવ કદાચ અવિસ્મરણીય અને આલ્હાદક બને. તે તા. ૧૩-૧૪-૧૫ની યુવા શિબિરનો. સ્વર્ગારોહણને આંગણે જાણે તેમનું રાજ્ય. ચારે કોર વસંતનો પમરાટ અને ઉત્સવ. પાનખરને ક્યાંય સ્થાન નહીં. પૂ.શ્રી શ્રી માએ પૂર્વ રાત્રિએ જ આશીર્વાચનથી આ યુવા શિબિરનું મંગલાચરણ કરેલું.

તા.૧૩ મીએ સવારે ૫-૩૦ વાગે જ શિબિરનું મંગલાચરણ. પૂ.શ્રી માની D.V.D ઉર્ધ્વની પગદંડીની સાથે સાથે હળવી કસરતો અને યોગાસનો થયું હતું. સહુ શિબિરાર્થીઓએ ખૂબ જ શિસ્ત સાથે ઠંડીના મુક્ત વાતાવરણમાં ઠંડીની મોજસાથે સર્વે અંગોને વાર્મઅપ કર્યા હતાં.

ત્યારબાદ શ્રી હિમાંશુભાઈ પાઠકે હળવી કસરતો અને

૧૦

અધ્યાત્મ

યોગ્ય શ્વાસો શ્વાસ લેવાની ક્રિયાની સમજ આપી હતી. ત્યાર પછી પ્રણામની બેઠક અને દૂધ પીવાનો કાર્યક્રમ હતો.

સવારે ૧૦ વાગે શ્રીમતી તરલાબેન દેસાઈએ “હું માનવી માનવ થાઉં તો ઘણું” એ વિષય પર અનેક સંદર્ભો સાથે મનનીય પ્રવચન આપ્યું હતું. ત્યારબાદ યુવાનોને એક વિષય આપવામાં આવ્યો હતો. પૂ.મા પ્રભુ સાથેનો યાદગાર પ્રસંગ. તે પરથી મળેલી શીખ. દરેક વક્તાએ માત્ર ત્રણ મિનિટ જ બોલવાનું હતું. બધા જ યુવાનો ખૂબ સરસ બોલ્યા હતા. ૧ થી ૨ વિશ્રામ. હવે નવીન પ્રથા પ્રમાણે સ્વર્ગારોહણ વાંચે ૨ થી ૩ સહુએ વાંચન કરવાનું હતું. સહુએ “અનસ્ત સૂર્ય” વાંચવાનું હતું. પોતાનું મનગમતું પ્રકરણ, શા માટે ગમે છે? અને તેનાથી જીવનમાં મળેલી શીખ. તે પણ ખૂબ સરસ રીતે સહુ યુવાનોએ રજૂ કર્યું હતું.

પછી શ્રી જયુબહેન અને બીજલબહેન, બહેનરક્ષિતા, બહેન ગાયત્રી, બહેન મયૂરી, પ્રભુ અને માના જીવનને કેન્દ્રમાં રાખી એક રમતનું આયોજન કર્યું હતું.

આજે ૮૫% યુવાનોએ નિર્જળા કર્યો હતો. સહુએ ખૂબ સરસ રીતે સર્વ પ્રવૃત્તિઓ સાથે નિભાવ્યો હતો.

આજે આપણા માનવંતા ગાયક શ્રી દેવેશભાઈ દેવે અને તેમનો પરિવાર યુવાનોને સંગીત પીરસવા આવ્યા હતા. સહુએ ખૂબ સરસ કાર્યક્રમ માણ્યો, એટલું જ નહીં નિર્જળા હોવા છતાં બધાં ભાઈ બહેનોએ ગરબાની ધમાધમ મોજ માણી.

પ્રભુએ જાણે સહુના મનનો કબજો લીધો હતો. સતત પૂ.શ્રી માનું દર્શન, માર્ગદર્શન વચ્ચે સમય જાણે સ્વયં ક્યાં વ્યતિત થઈ ગયો. તે ખબર જ ના પડી.

યુવા શિબિર, દિવસ-૨

આજે સહુ આનંદસભર અને ઉત્સાહ સભર છે. ગત આખા દિવસની સફળતા અને પૂ.શ્રીમાના સતત સાનિધ્યે અને વનવિહારની કલ્પનાઓ મસ્ત છે. પ્રકૃતિની ગોદ અને સર્વેશ્વરીમાનો ખોળો આ સંગમમાં યોગી સ્થિર રહી શકે અથવા શીલા. સહુ પ્રણામ પૂજા, પ્રભાત વંદનામાં આસન, મુદ્રાના વિવિધ પ્રયોગો જાણી કંઈક ભાથુ ગાંઠે બાંધે છે.

સવારે પ્રથમ ભાઈઓ અને પછી બહેનો ૩-૪ ગાડીઓ આ સર્વ કાફલો ગડાગામ પાસેના વિસ્તારમાં જાય છે. આજે માના રથના સારથિ શ્રી દીપભાઈ ઠક્કર છે રસ્તો સારો જ છે છતાં ખૂબ સરસ રીતે ગાડી ચલાવે છે. પ્રથમ મુકામે પૂ.શ્રી મા પ્રથમ પ્રભુ દર્શનનો સત્સંગ થાય છે. બીજા મુકામે પ્રભુના જીવનના પ્રસંગો પર અને ત્રીજા મુકામે જીવનોપયોગી વાતોનો સત્સંગ થાય છે. નાના યુવાન ભાઈ બહેનો થોડું ટેકરી આરોહણ પણ કરે છે. માર્ગ વિકટ છે પણ સહુ માની દૃષ્ટિથી રક્ષાયેલા છે. ટેકરી પરના ઉતરાણ પછી દાનલીલા ચાલે છે પાછાં વળતાં માર્ગમાં આપણા કૃષ્ણ શ્રી માની ચીકી વિતરણ લીલાનાં દર્શન થાય છે.

આપણાં મા શ્રીતનૂ લીલાધારી તો છે જ, પણ જાણે દાન શરીરરૂપ ધારીને શ્રીશ્રીમા રૂપે અવતરિત થયાં છે. સતત આપવું આપવું ને આપવું. દાનની વર્ષા એ ઉપમા પણ ટૂંકી પડે કે વામણી લાગે. એવાં દાનવીર આપણાં મા છે રસ્તે શિબિરાર્થી માટે સાથે લીધેલી ચીકી વહેંચાઈ જાય છે. વહેંચવાની રીત અનેરી છે. દૂરથી કોઈ દેખાય તો તેની રાહ જોઈને પણ તેને તે પ્રસાદ આપવામાં આવે છે. રસ્તે ચાલતો કોઈપણ રાહદારી પ્રસાદથી વંચિત ન રહી જાય, તેનું મા સતત ધ્યાન રાખે છે.

જાણે જગજનનીનો વિહાર કૃપા વર્ષા માટે નીસર્યો છે. એક ગામમાં તો હેમલ, સ્નેહલભાઈ આગવ પહોંચે છે. તો ગામવાસીઓને ખબર મળતાં લગભગ બધાં જ ગામવાસીઓ આબાલ વૃદ્ધ સહુ લાઈન બંધ ઉભા રહી જાય છે. સ્વયં પૂ.શ્રીમા ગાડીમાંથી ઉતરી સ્વહસ્તે સહુને પ્રસાદ વહેંચે છે. પ્રસન્નતા અનુભવે છે. લેનાર તેમના આ મહાભાગ્યથી અજાણ છે. કંઈક કેટલાક તેમના પૂર્વનાં સુકૃત આજે જાણે ફળીભૂત થઈ રહ્યાં છે. નથી કોઈ હિસાબ, નથી કોઈ ગણતરી. માત્ર વહેંચણી વહેંચણીને વહેંચણી. છેક અંબાજીના માનો કે પાદર સુધી ચાલે છે. મકરસંક્રાંતિ સ્વયં દાન કરવા વિચરી રહી હોય તેનું લાગે છે.

સહુ પાછા ફરી સ્નાન કરી એક કલાકનું વાંચન કરે છે. નિયમ પ્રમાણે નિર્જળા પછી ફરી દૂધનો વારો છે મા જેનું નામ. બધા જ બાળકોને પહેલાં ચીકી અને પછી સૂકીભાજી અને દહીંનો પ્રસાદ મળે છે.

રાત્રિની બેઠકમાં ઘણા બધા યુવાનોએ પોતે શું વાંચ્યું તેની વાતો કરે છે મા હોય ત્યાં હાસ્યની છોળો હોય જ. સહુ એ માણતાં માણતા રાત્રિ બેઠક પૂર્ણ કરે છે. રાત્રે આપણાં કૃપાળુ મા યુવાન દીકરીઓ સાથે જપ યાત્રા કરે છે અને પોતાની દિવ્ય અનુભૂતિ સંભળાવે છે. આ રીતે આજનું આ મહાપર્વ પ્રસંગોની હારમાળથી પૂર્ણ થાય છે.

યુવા શિબિર દિવસ-૩

આજના પ્રભાતે સવારે ૧ કલાકનું ધ્યાન અને ૧ કલાકનું પ્રવચન છે. પ્રવચન ખૂબ સરસ છે ધ્યાનની બેઠક પણ ખૂબ સરસ જાય છે.

આજે સહુનો મન ગમતો કાર્યક્રમ છે પ્રશ્નોત્તરી. સહુ પ્રશ્નોના પૂ.શ્રીમા સુકૃતિ બ્હેનના સન્માન અને રાજુભાઈ પુરોહિતના વાર્તાલાપ પછી વિશદ ઉત્તરો આપે છે.

બપોરની બેઠકમાં પૂ.પંડિતજી સાથે પ્રભુના સંસ્કૃતમાં શ્રી જનાર્દનભાઈ દવેએ રચેલા ૧૦૮ નામોનું પઠન થાય છે. પ્રશ્નોત્તરી ચંદ્રકાંતભાઈ પંડ્યાના વાર્તાલાપ, યુવકોના પ્રતિભાવ અને પૂ.શ્રીમાના સંબોધન સાથે સાંજની બેઠક પૂર્ણ થાય છે.

તા.૧૩-૦૧-૨૦૧૩, સવારે ૧૦.૦૦ની બેઠક

અમે પાનખર નથી. વીતેલી વસંતોનો વૈભવ છીએ.

—મરીઝ

આત્મા, ગુરુ અને ઈશ્વર એક જ છે. આપણો આત્મા તૈયાર હશે તો સદગુરુ સામેથી મળશે. કર્મ આપણા અંતરતમ સ્વરૂપ સાથે તદ્રૂપ બની કરશું તો પરમાત્માના વાહક બની જઈશું.

જો કામ કરતે હૈ વો કામ કરતે હૈ,

જો કામ નહીં કરતે વો કમાલ કરતે હૈ,

આદમીકો મહેશ નહીં, ઈન્સાન બનાના હૈ.

માનવી ઉપગ્રહો છોડે છે, પણ પૂર્વગ્રહો છોડતો નથી. માણસ કાંડે ઘડિયાળ બાંધે છે, પણ ઘડિયાળ પર ટીંગાઈને તે જીવે છે. ઉતાવળનો તેને રોગ લાગ્યો છે. હું જ્યાં જાઉં ત્યાં મને નિસ્તેજ ચહેરા જ દેખાય છે. We should love each other or die. પ્રાર્થના પુરુષાર્થની ટોચ પર હોય, તો જ સફળ થાય છે.”

તરલાબેન કહે છે કે તેમના જીવનમાં અજવાળું પુસ્તકોથી જ આવ્યું છે. મુખ્યત્વે રમણ મહર્ષિનું Day by with Bhagvan.

વિમલા ઠકારનાં પુસ્તકો અને મા સર્વેશ્વરીનો પરિચય.

મા કહે છે મકરસંક્રાંતિ નિયમો માટે ગણાય છે તો તરલાબેન એક આવો લેખ દર મહિને આપશે અને દરેક વખતે યુવા શિબિરમાં સામેથી આવશે. વળી પૂ.મા લખે છે:—

જ્યોતિબેન શાહ અમારા કલાર્ક હતાં. અમે અગિયાર વાગે સ્કુલે આવ્યાં ત્યારે તેમણે વાત કરી હતી કે મારે ચાર વાગે રજા જોઈએ છે. અમે કહ્યું સારું જજો. તે આવ્યાં. અમને હતું કે કેટલું બધું કામ છે. કોણ કરશે? પૂરું કરીને જવું પડે. પછી તે બહેને છ વાગ્યા સુધી કામ કર્યું ને ગયાં. આચાર્ય તરીકે અમે દ.૪૫ વાગ્યે નીકળતાં હતાં ત્યારે યાદ આવ્યું કે જ્યોતિબેનને તો આપણે અગિયાર વાગ્યે હા પાડી હતી. ચાર વાગ્યે તેમને જવાનું જ હતું. પણ હવે શું? ચાલો, જ્યોતિબેનના ઘરે જઈ ક્ષમા માંગીએ. દૂરથી જ્યોતિબેને જોયું કે સ્કુટર પર સરોજબેન જ આવ્યાં. જ્યોતિબેનના મનમાં થયું હશે કે પાછું વળી શું કામ રહી ગયું હશે, તો નીચે આવ્યાં. માએ હાથ જોડી ક્ષમા માંગી. મારે તમને ચાર વાગ્યે રજા આપવી જોઈતી હતી. એ પ્રસંગ આજે પણ જ્યોતિબેન યાદ કરે છે.

મા : કોણ આજીવન અખંડ નિર્જળા વ્રતનો સંકલ્પ આ ભરી સભામાં કરે છે? શ્રી તરલાબેન કેટલો બધો અભ્યાસપૂર્ણ વાર્તાલાપ આપી શકે છે. કેટકેટલા સંદર્ભ સાથે આપણા મનઅંતરે ઉતારવા પ્રયત્નો કરે છે. દરેક વાક્યે એક સંદર્ભ. કેટલો બધો પરિશ્રમ. માત્ર ને માત્ર તમારા પરના પ્રેમને લીધે. સ્વર્ગારોહણ પોતાનું છે. યુવાન ભાઈબહેનો પોતાના છે. તો મંથન કરતા કરતા નવનીત પીરસી રહ્યાં છે. આપણાં છે એટલે

આભાર ના માનીએ. સામેથી આવતાં રહે. આવશે જ ને? આવવું જ પડે. કંકોત્રી મળે કે ના મળે. હાજર થઈ જાય તે સાચા સ્વજન. હે તરલાબેન! આવા અભ્યાસપૂર્ણ લેખોનું એક પુસ્તક થઈ શકે. ખૂબ જરૂર છે યુવાન પેઢીને તમારી કલમની. અમે કોલેજમાં હતાં ત્યારે ફાધર વોલેસનાં પુસ્તકો અમને ખૂબ ગમતાં. એક હતું ‘નવું પેઢીને અને વ્યક્તિ ઘડતર.’ પ્રકાશના પંથેના સર્જન પછી ત્રણ ચાર રીતે તેના નવા રૂપ રહ્યા પણ તેમાં અનસ્ત સૂર્ય ખૂબ લોકપ્રિય રહ્યું. શ્રી તરલાબેને લખ્યું તો આટલા બધાં લોકોએ વાંચ્યું. પ્રકાશના પંથેનો કાનો માત્ર અને સઘળું જ જગાડનારું અને ઉપયોગી છે. હિમાંશુ વર્ષોથી કહેતો આવ્યો છે કે પ્રકાશના પંથના કોઈ પણ પુષ્ટો પર આપણા પ્રશ્નોનું સમાધાન મળી જ રહે છે. યુવાવર્ગને વાંચતા કરનાર તરલાબેન તમને અને તમારી કલમને વંદન. આ રીતે પ્રકાશના પંથેની પૂજા થતી રહે અને તેમાંથી પ્રસાદ મળતો રહે.

મનને સતત સાત્ત્વિક પ્રવૃત્તિમાં રાખો તો નિર્જળા પણ ભૂલાઈ જાય. તમે બધાં ડાહ્યા તો છો. ભલે કદાચ પરીક્ષામાં ધબડકો વાળો પણ નિર્જળાવ્રતમાં A+ ગ્રેડ મળે તેવું કર્યું છે. નિર્જળાવ્રતમાં આરામ પણ સાધનામાં જ ગણાય ને?

પ્રકાશના પંથેમાં કૃષ્ણદર્શનનું વ્રત પ્રકરણ વાંચીને અમે દૂધનો પ્યાલો ખાંડ અને એલચી નાંખી દેવસ્થાનમાં મૂકેલું. થોડીક જ પ્રાર્થના કરેલી. સ્કુલ ચાલુ હતી. સાત થી સાત તો બહાર જ હતાં. આવીને પ્યાલા પરની ડીશ ખસેડી. ધ્યાનથી આંખ મોટી કરીને જોયું કે કંઈક ઓછું થયું છે? ના. ગ્લાસ તો જેટલો ભર્યો હતો એટલો જ હતો.

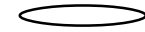
૫૧ રૂપિયાની મદદ પૂ.શ્રી ને મની ઓર્ડર દ્વારા મળી છે તે વાંચીને એકાવન રૂપિયાનો મનીઓર્ડર પૂ.શ્રી ને પૂ.માએ કરેલો. તો પૂ.શ્રીએ જવાબમાં લખેલું ‘અમારું ઈશ્વર કૃપાથી સારી રીતે ચાલે છે. તમને ખોટું ન લાગે તે માટે રકમ સ્વીકારી છે. હવે પછી ન મોકલશો.’ ‘પડદા ઓથે પ્રભુમાં એવા ઘણા ઘણા પ્રસંગો છે.’

હવે તમે બધાં સાધક બનીને સાધના માટે સજ્જ થઈ જાવ.

તા. ૧૩-૦૧-૨૦૧૩, રાતની બેઠક

કોણે કોણે પુસ્તકો વાંચીને ઠેકાણે નથી મૂક્યાં? વાત નાની છે પણ પાયાની છે. જ્યાંથી લો ત્યાં જ મૂકો. વિશ્રામ કે વ્યક્તિગત સાધના દરમ્યાન પુસ્તકો જોઈ શકાય. પલંગ વ્યવસ્થિત રાખો. ઉંઘવામાં, ભોજનમાં, વાણીમાં, વ્યવહારમાં વિવેક રાખો. પૂ.શ્રીનાં પદો મા સાધકો પાસે ગવડાવે છે અને કહે છે કે પૂ.શ્રીનાં પદો જ જીવન જીવવાની જડીબુટ્ટી જેવાં છે.

બાર વાગ્યા છે તો મા વાત કરી કહે છે તમારી પંદર મીનીટની ઉંઘ માએ લઈ લીધી. સાપ કે વીંછી કરડે તો દર્દને મારી મારીને પણ જગાડવામાં આવે છે. તો તમને બધાને સંસારી ઝેર ચઢી ન જાય તે માટે જાગતા રહેવાનું છે. ઉંઘવાનું તો જીવનના અંત સુધી છે. કોમામાં જો મૂકાઈ ગયા તો? કલ હો ના હો. મુકેશભાઈ રસ્તે પાંચ કલાક બેહોશ રહ્યા તો કોણે સંભાળ્યા? ક્યારે કોણ બેહોશ થઈ જાય, કોણ ઉપર જાય. કંઈ જ નક્કી નથી. માટે જાગતા જ રહેવાનું છે.

અધ્યાત્મ

વરદ હસ્ત પ્રભુ તમારો, સદાય રહેજો જીવન સહારો

—મા સર્વેશ્વરી

વર્ષ : ૩૫ એપ્રિલ—૨૦૧૩ અંક ૭

શ્રી યોગેશ્વર કથામૃત

—મા સર્વેશ્વરી

સ્થળ:—અલકાપુરી, વડોદરા

રવિવાર ૯/૫/૮૨

આજે સવારે અમદાવાદથી વિદાય લીધી. હંમેશની જેમ યજમાન પરિવારે પૂ.શ્રીની આરતી ઉતારી પુષ્પહાર અર્પણ કરી વિદાય આપી. પૂ.શ્રીનાં બેન મણીનગર રહે છે, તેમને ત્યાં જવાનું બન્યું. પૂ.શ્રી ત્યાં એક કલાક ગાળે છે. સામાન્ય વાતો થાય છે. પૂ.શ્રીનાં બેન શ્રી તારાબેન પૂ.શ્રીનું અને સર્વેશ્વરીનું મોગરાના ફૂલો આપી પ્રણામ કરી, સ્વાગત કરે છે, એ એક વિશેષ નોંધપાત્ર ઘટના છે. પૂ.શ્રીનું સ્વાગત કરે પણ સર્વેશ્વરીનું એ રીતે સ્વાગત થાય એ જરા આશ્ચર્ય પમાડે એવું છે.

એકાદ કલાકના રોકાણબાદ વડોદરા આવવાનું બને છે. વડોદરાનાં પ્રેમી ભાઈબેનો સ્વાગત માટે આવેલાં જ હોય છે, જેમાં મોરબીના બે ત્રણ સભ્યો પણ છે.

પૂ.શ્રીએ નારાયણ સ્વામીની વાતો કરી. વળી પોતે કોઈને

સાથે રાખતા નથી એ નિયમની પણ ચર્ચા થઈ. પૂ.શ્રી બે કલાક વડોદરાના ભાઈબેનો વચ્ચે ગાળે છે. વળી શિબિરના સંસ્કારોના મતભેદોની ચર્ચા અંગે પૂ.શ્રી ભોજનબાદ સમય આપે છે.

ચાર વાગ્યા પછી પૂ.શ્રી આરામ કરે છે. સાંજે ફરી સત્સંગની બેઠક શરૂ થાય છે. ભાવિક ભક્તોથી આખોયે હોલ ભરાઈ ગયો છે.

શરૂઆતમાં પૂ.શ્રી બે બેનો પાસે ભજનો ગવડાવે છે. પછી મોરબીથી આવેલા શ્રી કલ્યાણ પાસે સરોડાના કાર્યક્રમની વાતો સૌને સંભળાવવાની પૂ.શ્રી સૂચના કરે છે.

હવે પ્રશ્નોત્તરી થાય છે. એક જ પ્રશ્ન પૂછાય છે.

પ્રશ્ન:— અવધૂત સંતો કેવી રીતે સમાજને મદદરૂપ થાય?

પૂ.શ્રી:— અવધૂત એટલે?

એકભાઈ:— કપડાં વિનાનાં કોઈ સાધુપુરુષ.

પૂ.શ્રી:— અવધૂત એટલે કપડાં વિનાના નહીં, અવધૂત શબ્દના અનર્થો વધતા જ ગયા છે.

અવધૂત શબ્દમાં ધૂ ધાતુ છે. ધૂ એટલે ધોવું ધોવાયેલું. ધૂત એટલે ધોવાયેલું. અવ એટલે સારી રીતે.

સારી રીતે જેનું મન ધોવાયેલું છે તે અવધૂત. વાસના, વિકાર, મમતા, અહંતા, રાગ, દ્વેષ; આસક્તિ જેનામાં નથી, તે પુરુષ તે અવધૂત. દતાત્રેય એવા અવધૂત હતા છતાં તે સફેદ કપડાં પહેરતા.

આપણે અવધૂત એટલે વાળ હોય તો વ્યવસ્થિત ન રાખે. નખ વધારનારો, ગંદો, મેલો, નાગડીયો રહેનાર, ગાળ

બોલનાર, એવું માનીએ છીએ.

સાચા અર્થના અવધૂત એક જ જગ્યાએ બેસી રહે તો સમાજને શું ઉપયોગી થાય, એ તમારો પ્રશ્ન છે. જે ખૂબ ફરે, જે ખૂબ બોલે તે જ સેવા કરે તેવું નથી, ગીતામાં કહ્યું છે. મનથી કર્મ થાય, શરીરથી કર્મ થાય. બુદ્ધિથી કર્મ થાય. ફક્ત ઈન્દ્રિયોથી કર્મ થાય, એવું નથી. મહાપુરુષોએ મનથી કરેલી પ્રાર્થનાઓ જેની જેની ભૂમિકા હોય તેને ઉપયોગી થાય છે. સંકલ્પ માત્રથી બીજાને સહાય પહોંચાડી શકાય છે.

વચનથી—વાણીથી મદદરૂપ થઈ શકાય છે. ઈન્દ્રિયોથી પણ મદદરૂપ થવાય છે. તપના બળે આંખ જ એવી શક્તિશાળી બને કે તમારી સાથે તે ફક્ત આંખ જ મેળવે ત્યાં જ તમને શાંતિ મળી જાય. ચિંતા ઓછી થઈ જાય. જવાબો મળી જાય. રમણમહર્ષિ એવા મહાપુરુષ હતા જેઓ માત્ર આંખથી જ શંકા સમાધાન કરતા.

કાનથી દૂરની વસ્તુઓ સાંભળી શકે. એટલે ફક્ત ઈન્દ્રિયથી પણ કામ કરી શકાય છે.

આજે સવારે જ એક પ્રસંગ બન્યો જે શ્રી રાજેન્દ્ર પુરોહિત પાસે આપણે સાંભળીએ.

રાજેન્દ્રભાઈએ વાત કરી.

આજે યોગેશ્વર સત્સંગમંડળના એક જૂના સેવાભાવી કાર્યકર્તા શ્રી ગૌરીશંકરભાઈ પૂ.શ્રીને મળે છે. એમની દીકરીનું તા.૧૧મીએ લગ્ન છે. પૂ.શ્રી આશીર્વાદ આપવા પધારે એવી વિનંતિ કરે છે. પૂ.શ્રી એના જવાબમાં કહે છે. હું એ રીતે જતો નથી. પણ તમારી પૂત્રીને પાત્ર સારું મળ્યું છે, છોકરાને કોઈ

જાતનું વ્યસન નથી. ખૂબ સમજૂ ને સહકાર આપે એવો છે, આર્થિક સ્થિતિ સાધારણ છે. લગ્નજીવન સારું જશે.

શ્રી ગૌરીશંકરભાઈ એ સાંભળી સ્વાભાવિક આનંદ વ્યક્ત કરતાં કહે છે. આપનું દરેક પ્રસંગે સ્મરણ કરીને જ મેં એ કામ પણ ઉપાડ્યું છે. આપની કૃપા છે.

એક જ્યોતિષી જેમ લાંબો ચોપડો ઉઘાડી બોલવા માંડે તેમ પૂ.શ્રી એવા કોઈપણ સાધન વિના બોલતા હતા, અને ગૌરીશંકરભાઈએ કબુલ કરતાં કહ્યું, “સ્થિતિ તો સાધારણ જ છે, ને વ્યસન નથી એ વાત સાચી છે.”

પૂ.શ્રીની દિવ્યશક્તિના ઘણા પ્રસંગો જોવાનું સદ્ભાગ્ય સર્વેશ્વરીને મળ્યા કરે છે.

શ્રી ભોજાણી એ અંગે થોડી અનુભૂતિની વાતો કરે છે. સમય થતાં સૌ વિદાય થાય છે પૂ.શ્રી સાંજે કણકી ને દૂધનું ભોજન લઈ આરામ કરે છે.

(ક્રમશઃ)

✱ સ્થાપત્ય કન્સ્ટ્રક્શન ✱

પ્રો. મનીષ હરિભાઈ ભોજાણી,

બિલ્ડર્સ એન્ડ ડેવલપર્સ,

મધુર કોમ્પ્લેક્ષ, શનાળા રોડ, મહારાજા ટાઈલ્સ સામે,
મોરબી-૩૬૩૬૪૧.

ફોન : (ઓફિસ) ૨૨૧૩૮૧, (રહેઠાણ) ૨૩૦૨૨૨.

યુવા શિબિરના ભાગરૂપે વન વિહાર

—શિબિરાર્થી

૧૪.૦૧.૨૦૧૩ વન વિહાર

પૂ.મા લખે છે:—

આ નાનકડી યાત્રા નથી, રમત છે. મંગલાચરણ છે. મંગલાચરણમાં દીવા, નારિયેળ કે ચુંદડી નથી. સાધનોની વણઝારની જરૂર નથી. જે છે તેને માણો. પ્રકૃતિને વિક્ષેપ ના કરો. દશરથ પર્વત પર ખૂબ શાંતિ હતી ત્યારે સરુનાં વૃક્ષોમાંથી પવનનો અવાજ આવતો હતો, તો દક્ષેશ કહે આ કુદરતની એરલાઈન્સ છે. અહીં પણ બે મીનીટ આ શાંતિને પકડી લો ને પચાવી લો. એટલે જ સંતોએ સાધનાનાં સ્થળો પ્રકૃતિની ગોદમાં પસંદ કર્યાં છે. આજે મા પૂ.શ્રીને પ્રથમ વખત મળ્યાં તેની વાત કરે છે:—

૧૯૭૦—ડીસેમ્બરમાં પ્રથમ દર્શન, ૪૩ વર્ષ પહેલાં

સત્સંગ, સંત સમાગમ, સરળ ગીતા—પ્રથમ આ ત્રણ પુસ્તકો ખરીદ્યાં.

કોઈ અદ્રશ્ય શક્તિનો અદ્રશ્ય દોરી સંચાર

પ્રથમ દર્શન અમારા આધ્યાત્મિક જીવનનું પ્રવેશદ્વાર બની ગયું.

બીજો મુકામ એક સાધકના વાર્તાલાપ પછી મા કહે છે પૂ.શ્રી એ ૩૦ વર્ષની ઉંમરમાં સઘળી સંપત્તિ પ્રાપ્ત કરી લીધી. આપણે ૩૦ વર્ષની ઉંમરમાં સઘળી સંપત્તિ ધોઈ કાઢતા શીખી ગયા.

આખી યુવાનીને ગમે તેમ, ગમે ત્યાં વેડફી નાંખી ને જાગ્યા ત્યારે હાથમાં કશું ના રહ્યું. એ રીતે પૂ.શ્રી બાળપણથી જ જાગ્યા. હજી પણ યુવાનોના હાથમાં થોડાં વર્ષો બચ્યાં છે તો સાધના કરીને સજાવી લો.

લાલ બહાદુર શાસ્ત્રીજીએ ૧૯૬૫માં સોમવાર જાહેર કરેલો. અનાજ બચાવવા માટેય હોસ્ટેલમાં માએ પણ એ પ્રયોગ કરેલો. આપણે પણ પૂ.શ્રીનું અવતરણ સોમવારે થયું હતું તો દર સોમવારે વિશેષ કરી લઈએ. હવે એવું ના કહેવાય કે શિવજીનો સોમવાર. હવે પ્રકાશ પંથનો સોમવાર. દર સોમવારે કંઈક નવું. દર પંદર તારીખે કંઈક નવું. દર અઢારે કંઈક નવું. એમ કરતાં કરતાં જીવનનો શણગાર વધશે. દિવાળી આવી ગઈ જોબ પરથી રજા નથી. તો દર રવિવારે થોડી થોડી સફાઈ કરીએ. તેમ દર સોમવારે થોડું થોડું ભાથું પ્રકાશના પંથના સોમવાર તરીકે બાંધી લઈએ. એટલે એ બહાને કંઈક ને કંઈક કરીશું તો જ મહાપુરુષના ભક્ત આપણે છીએ એવું કહેવાને લાયક બનીશું.

જીવનને હવે ચારે બાજુથી દરેક ખૂણાથી ઝાડું લઈને સાફ કરતા જવાનું છે. એનું નામ જ છે પારાયણ. માની જીવન યાત્રામાં નાના નાના નિયમો પ્રવેશ કરે છે. જેમ કે ડોંગરેજી મહારાજના ભાગવત સમાહમાં એવું હતું કે સદ્વિચાર માસિકના આજીવન સભ્ય થાય તેને ભાગવત ભેટ મળશે. તો અમે ૧૦૦ રૂપિયા ભરી દીધા અને ડોંગરે મહારાજનું ભાગવત લઈ આવ્યાં. આખું તો આજે પણ વાંચ્યું નથી પણ એક વાક્ય ખૂબ ગમી ગયું કે ઘરેથી નીકળો અને પાછા આવો તે બંને વખતે

પ્રભુને પ્રણામ કરો. તો એ નિયમ અમે શરૂ કર્યો. આખા પુસ્તકના પારાયણનો એ સાર આવી ગયો. તો રોજ પ્રણામ કરીને જવાનું અને આવીએ એટલે પ્રણામ કરવાના. શરૂઆતમાં ઘણી વાર ભૂલી જવાય તો ગોપીપુરાના નાકેથી પાછા ફરતાં. ઘરમાં વડીલો પૂછતા કે કેમ પાછા આવ્યાં? તો દાદર ચઢીને પ્રણામ કરીને પાછા નીકળી જતાં. તે ટેવ એવી ઘર કરી ગઈ છે કે આજે નિવાસ છોડતા અને પાછા ફરતા પ્રભુને નિયમિત પ્રણામ થાય છે અને સાથે રહેનારા તે જુએ પણ છે. એ એક જ ટેવ રાત્રે પણ જેટલી વાર ઉઠીએ એટલી વાર પ્રણામ કરીએ. આ નાની ટેવ જીવનમાં રાજ કરે છે. ટેવ જ પડી ગઈ છે પ્રણામ કરવાની. શરૂઆતમાં ભૂલી જવાશે. શરૂઆતમાં મન કહેશે કે ચાલશે, પણ જરા મનને પટાવીને મનાવી લેવાનું. હું મને ના નહું—કોઈ નહું જ નથી. આપણે ગઈ કાલે ઉપવાસ કરી શક્યા. આજે ચાલી શક્યા. આપણે આપણને પૂર્ણ પણે અનુકૂળ રહ્યા તો જ શક્ય બન્યું. એટલે પોતાની જાતની પણ કૃપા માંગવી. હે મન! તું સહયોગ ધરજે. હે તન, તું દોસ્ત બની જજે. તો બધાં જ મિત્રો બનીને જીવવાની મોજમાં ભાગ ભજવશે. આજે ૧૪ તારીખ ૨૦૧૩ છે. અમે નવા વર્ષથી કમ બદલ્યો છે. એક દિવસ ફળ દૂધ. એક દિવસ પાણી. ગઈ કાલે ફળાહાર લેવાનો હતો. પાણી લેવાનું રહી ગયું. બે વાગ્યે ફળાહાર લીધો. પાછું પાણી પણ ભૂલી ગયાં. તો આજે પાણી પર વ્રત છે. પણ પાણી લેવાયું જ નથી. ને સાતમો ઉપવાસ પાણી પર. આજનો ૭૫ ટકા જેટલો નિર્જળા જેવો ચાલી રહ્યો છે. છતાં મા ચાલી રહ્યાં છે, દોડી રહ્યાં છે. જોઈ લો,

ધારે તે કરી શકો. શીખી લો આ જીવનમાંથી.

પૂ. માની સ્લેટની શીખ.

તમે સૌ નિર્જળા કરત તો વિચારત કે બપોરે સૂઈ જઈએ, તેમાં વળી આવી પદયાત્રા ના જ કરો. સમૂહની આ શક્તિ છે. ચાલો, હજી એવરેસ્ટ શિખર તો બાકી છે. ચઢો અને જીવનયાત્રાને પણ ઉપર ઉઠાવો. નાની નાની મુશ્કેલીઓને લાત મારતા શીખો. જેથી આપણો રસ્તો આપણે જ બનાવી શકીશું. અરે! દર સોમવારે એવું પણ વિચારી શકાય કે લારી ગલ્લાનું ખાવાનું બંધ. સોમવાર પ્રકાશના પંથનો છે. ધીમે ધીમે ટેવ પડે. ચાલો, ઉઠો અથવા ક્ષણેક આ ધરતીના ગાદલા પર આડા પડો.

ફોટા પાડવાની અને વિડીયોગ્રાફીની દોડાદોડમાં પદયાત્રાની મોજ ચૂકી જાવ છો. માણી લો આ ક્ષણને. દોડાદોડ કરીને ના વેડફો. તમે બધાં એટલા બધાં સામે આગળ પાછળ દોડતા રહો છો કે અમને એવું થાય કે સમૂહમાં આવવા જેવું નથી. તે સમયને સૌની સાથે માણો. દરેક ક્ષણને માણો, જીવી જાવ. સત્કર્મ હોય, હોલમાં હોવ, ચાલતા હોવ, બધો જ સમય કેમેરા માટે નથી હોતો.

ત્રીજો મુકામ

૧૦ ભાઈઓ યાત્રામાં આગળ ચાલવામાં હોય છે. બાકીના યાત્રીઓએ મા સાથે પદયાત્રા કરતાં કરતાં સત્સંગની બેઠકમાં પણ ભાગ લીધો. સત્સંગ બાદ ચાલતા ચાલતા સૌ આગળ જાય છે ત્યાં દૂરથી જ ૧૦ ભાઈઓ દેખાય છે. મા ઈશારાથી પૂછે છે અમે ત્યાં આવી શકીએ? આપણે ૧૦૦ છીએ તેઓ ૧૦ છે (સંખ્યામાં). વિવેક શું કહે છે? (ઈશારાથી) એમણે અહીં આવવું જોઈએ.

૧૦ ભક્તો મા પાસે આવે છે. મા પૂછે છે તમે શું સત્સંગ કર્યો? અમે તો અમરફળનો સત્સંગ કર્યો. એક સાધક કહે, મૃત્યુ પછીની ગતિ અંગે પંડિતજી સાથે સરસ સત્સંગ થયો. મા કહે, ‘મરણની ચર્ચા માટે આ પદયાત્રા નથી.’

અમે ૧૦૦ જણા હતા. તમે ૧૦ હતા. તો તમારી શું ફરજ હતી? ચૂકો છો ત્યાં ત્યાં મા ટકોર કરે છે. અહીં તો નિર્જળા કરીને જીવતા રહ્યાં, તેની સરસ વાતો થઈ. મરણની ચર્ચા માટે આ પદયાત્રા ન હતી. નિર્જળા કરી સૌ ચાલી શક્યાં. આનંદથી ગરબે ધૂમી શક્યાં, તે પરમશક્તિ માટે શું કરવું જોઈએ? પાછળના ક્યાં છે તે તો તપાસ કરવી પડે ને? નજીક જ હતા તો બધાં ક્યાં ગયા એવું તો યાદ રાખવું પડે ને? ભાત છોડો પણ સાથ ના છોડો. એ વાક્ય અમારાં ભીખીબા એ ઘુંટાવ્યું છે. એક બેઠા, બે બેઠા, પાછળ બેસનારા મળી રહે. જેમ એક ચાલે બે ચાલે, ચાલનારા પણ મળી રહે. આપણે બધાં અમરફળની વાત પરથી કેટલી સરસ ચર્ચા થઈ. તો હવે અમારાથી ત્યાં મૃત્યુના મંચ પર અવાય કે જીવનનો મંચ સારો છે? એક ભાઈને ચાલવાથી પગમાં ચાંદા પડ્યાં છે. તો પૂ.મા કહે, “ચાલવાનું રાખો તો ચાંદા ના પડે. પગને ખૂબ ના પંપાળવા. નહીં તો પગ રાજ કરવા માંડશે.”

અમારાં એક સ્વજન સ્થૂળ શરીરનાં, ચાલવાની આળસને લીધે છેલ્લાં પચ્ચીસ વર્ષ ચાલી ના શક્યાં. પરિવારનાં સૌથી નાના સ્વજન હતાં. પોતે જ પોતાના શરીરને ના ચાલવાનું શીખીને કેવાં દુઃખી થયાં એ અમે જોયું. કોઈ પણ અંગને ખૂબ ના પંપાળો. જરા કસવા દો. પેલા દવે બાપુને દ્વારિકાની યાત્રાએ જવાનું હતું. આગલી રાતે ફેકચર થયું. જાતે પાટો બાંધીને

ચાલ્યા. તે કહેતા હતા, ફેકચર એની મેળે ચાલવાથી સંધાઈ ગયું. કેવું મનોબળ! કેવી પદયાત્રા માટેની ભક્તિ! એ બધું શીખવા જેવું છે. અમને પણ આજે પાણી પરનો સાતમો ઉપવાસ છે. શરીર તો કહે છે બેસવા મળે, સૂવા મળે. તો મજા આવી જાય. અમે એને કહી દીધું છે. ચાલો ભાઈ, યાત્રા કરવાની છે. દરેક અંગ જોડે દોસ્તી બાંધી પોતે જ પોતાને અનુકૂળ થાય તો ચાલો હવે મંડપે. આ તો હવે વચલો મુકામ છે.

પૂ.મા હિમાંશુભાઈને પૂછે છે:—માની સ્લેટ તલવાર જેવી તો નથી લાગતી ને? જીવતાં જ મરી જવું. જોબ છોડો એટલે ઓફિસની બહાર ગુજરી જવું. બીજા દિવસે ત્યાં જઈએ એટલે જીવતા થવાય. વર્તમાનની પ્રત્યેક ક્ષણ જીવતા જ જાણો ને માણો, પ્રત્યેક ક્ષણ આપણને પ્રસાદ રૂપે મળતી રહે છે. ઘણાની ક્ષણો પ્રભુ ઝૂંટવી લે છે. જ્યારે આપણી પાસે છે, ઈશ્વરની કૃપાની ક્ષણો માણવા માટે મળે છે.

ચાલો, બૂટ ચંપલ બધાં જાતે જ ગોઠવીને બેસશે. આપણે કંઈ બાળમંદિરના નથી.

ભારતીય શિષ્ટાચાર

મા કહે છે, અમે ભારતીય શિષ્ટાચાર નામનું એક પ્રકરણ વાંચેલું, તેમાં નીચે પ્રમાણેના મુદ્રા હતા.

૧. તમને કોઈ એલચી ધરે તો એક બે જ લેવાય. મૂઠી ભરીને ના લેવાય.

૨. કોઈની જોડે પણ વાત કરો તો આપ શબ્દનો ઉપયોગ કરો.

૩. બે ભાઈઓ ઉભા ઉભા વાત કરતા હોય, ત્યાં આપણે

પહોંચીને ખલેલ ના પાડવી જોઈએ.

૪. બે ભાઈઓ ઉભા હોય તેની વચ્ચેથી પણ ના જવું, અને જવું જ પડે તો જરા નમ્રતાથી હાથ જોડી નીકળી જવું.

૫. બધે જ શિષ્ટાચાર જરૂરી છે. અંદર, બહાર, ઉપર, નીચે, રસોડામાં; જમતાં, સબડકા ના બોલાવાય. થૂંક ઉડે તે રીતે ના ખવાય.

૬. દુકાળમાંથી આવ્યા હોય તેવા ઝટપટ મોટા કોળિયા ન ભરાય. એહું ન મૂકાય. ભોજન સમયે અન્નનો સત્કાર મૌનથી કરવો.

૭. સત્સંગમાં, મંદિરમાં, જાહેરમાં પગ પર પગ ચડાવીને ન બેસાય. આ બધું શીખવા જેવું છે.

શિબિરાર્થીઓને શીખ

સ્વર્ગારોહણમાં આપણી વસ્તુ પથારી સરખી કરવી જોઈએ. વસ્ત્રો સૂકવો તો અંદરનાં વસ્ત્રો જાહેરમાં ન સૂકવાય. આ બધી આચાર સંહિતા મોટીની નથી, બધાંની છે. મોટા ઉભા હોય તો નાના છે, તેઓ ના બેસે ત્યાં સુધી નાનથી ના બેસાય. એક જ પુરશી હોય તો મોટાને જે અપાય. એક જ પલંગ હોય તો મોટાને જ અપાય. સ્વર્ગારોહણમાં કોઈ થેલા ઊંચકીને આવતું હોય તો આપણી પલાંઠી છોડી અદબ છોડી અને એ થેલા ઊંચકી લેવા જોઈએ. જય કૃપાળુ મા કહી જાણીતા અજાણ્યા સૌને પ્રેમથી આવકારવા જોઈએ. ઘંટ વાગે છતાં બેહરા બની રૂમમાં આમતેમ અટવાતા ન રહેવું જોઈએ. તમારી જેમ બધાં વિચારે કે જવાય છે, શું ઉતાવળ છે તો ત્યાં શું પરિસ્થિતિ થાય? આ બધી નાની નાની ઘડતરની વાત મોઢે કરો. શિબિરમાં આવો પાઠ ખૂબ જરૂરી છે. સ્વચ્છતા, સુઘડતા, નિયમિતતા, ચોક્સાઈ આ

બધું યાદ રાખવું. પશુમાંથી દેવ સુધી ચઢવાનું છે.

રાજુભાઈ પુરોહિતનો પરિચય આપતાં પૂ.મા કહે છે એક યુવાનીનો આદર્શ પકડ્યો ને તેને જ વળગીને ચાલવાની જે વાત છે તે કસોટી કરનારી હોય છે, છતાં તે જન સમાજ માટે પણ ઉપયોગી હોય છે. હવે તમને દરેકને જે પ્રસાદ (ચીકીનો) આપીશું તે આપણા ભાઈબહેન (આદિવાશીઓ) જે અહીં બેઠા છે તેમને આપવો છે?

દર અઠવાડિયે એક ટેકરી ચઢવા માટે પસંદ કરીએ તો આરોગ્ય આપણા હાથમાં છે. આજે આપણા ભાઈઓએ સત્કર્મ કરવાનાં છે. સર્વસંગ ત્યાગ કરીને પોતાનાં પીળાં ટીશર્ટ મકરશંકાંતિએ એમના ભાઈઓને પ્રસાદ રૂપે આપવા જશે. (બહેનોને પૂછે છે) તો આપણે પણ કંઈક આપવું છે? તમારે માટે જે પ્રસાદ લાવેલા તે ચીકીનો પ્રસાદ આપણા જ ભાઈબહેનો જે પાછળ બેઠાં છે તેમને તમારા હાથે જ આપવો છે? તો ભાઈઓ આપવા માટે ઉભા થાય ને પ્રાર્થના કરે કે દર વર્ષે અજયભાઈ આવું પરાક્રમ કરતા રહે, ને સૌને પ્રસાદ વહેંચાવતા રહે.

રાત્રિની બેઠક ૧૪.૦૧.૨૦૧૩

પૂ.મા લખે છે:—

એક સાધકનો જન્મ દિવસ છે. (વડોદરા) આ સાધકભાઈના જન્મદિનનું ગાયું તો પોતે જ પોતાના જીવન પરિવર્તનની વાત કરશે. તેમની સંપૂર્ણ કાયા પલટ થઈ છે. એમનો આખો બ્રાહ્મણ સમાજ નોંધે છે કે આ ભાઈ ક્યાં હતા ને ક્યાં પહોંચી ગયા. બીજા એક સ્વજન છે. હવે તેમને તેમના જેવા કરી દે. મા કોઈને કાંઈ કરતાં નથી. ઈશ્વર જ બધી બાજી

સંભાળી લે છે. ફ્લેગ સ્ટેશને ઉતરેલા મુસાફરને જકંસન સુધીના યાત્રી બનાવી દે છે. આ સાધકભાઈ પોતે જ જાગી ગયા અને જે સત્ય સમજાયું તે પકડી લીધું. તો આજે સુખી છે. સરસ જીવન જીવે છે. જગત બદલાય કે ના બદલાય. તેની ચિંતા ના કરવી. જાતે જ બદલાઈ જવું. પાંચ ખરાબ મિત્રો વચ્ચે કદાચ તમારે રહેવું પડે તો રહો, પણ જાતે જ બદલાય જાવ તો ઘણી શાંતિ મળશે. સુખ પ્રસન્નતા પણ મળશે. પૂ.શ્રીના ગ્રંથમાંથી ભાઈ હેમલે એક વાક્ય વાંચ્યું ને પ્રયત્ન શરૂ કર્યો. એના પ્રયત્નમાં ભલે યંત્રવત્ પ્રવૃત્તિ હોય, પણ કાળક્રમે તે પ્રવૃત્તિ ખૂબ જ ઉપયોગી થઈ પડે. સમીતે એક જ વાક્ય પકડ્યું મિત્ર બનીને રહેજો. અજયે એક વાક્ય યાદ રાખ્યું, ‘વહેંચીને ખાજો.’ ગઈ કાલે જે જે બોલ્યા તે બધાં કીમતી રત્ન જેવા પ્રસંગો હતા. અધ્યાત્મનો અનસ્ત સૂર્ય એ પુસ્તકમાંથી શું પામ્યા? તમે બધાએ ખૂબ જ સરસ વાતો કરી. જીવનમાં એ રીતે એ સાધકભાઈને એક સત્ય સમજાય ગયું તો આજે સુખી છે. આજે જે જે પર્વતારોહણ કરી આવ્યા તેમને પણ એક વાત સમજાઈ હશે કે દથરથાયલ કેવું કઠિન ચઢાણ હશે. દરેક ઘટના, દરેક દ્રશ્ય, દરેક વાત, દરેક ક્ષણ કંઈક ને કંઈક શીખવતી રહે છે. વિશ્વ આખું જ જીવતું પુસ્તક છે. કોઈ પણ પૃષ્ઠ તમને જગાડી શકે છે. હવે જ્યારે જ્યારે સ્વર્ગારોહણ આવો ત્યારે ત્યારે એક એક કલાક વાંચન માટે કાઢજો. આજે દીપકભાઈ ઠક્કર પણ પૂછતા હતા કે પુસ્તક વાંચન ખાસ ગમતું નથી, પણ અનસ્ત સૂર્ય ગમે છે. હવે પૂ.શ્રીનું કયું પુસ્તક વાંચવું? સત્સંગ, સંત સમાગમ, સંત સૌરભ, પરબનાં પાણી, ધૂપ સુગંધ અને રોશની પણ સરસ

છે. રોશની નાની નાની વાર્તાઓનો સંગ્રહ છે. નવલકથમાં પણ પૂ.શ્રી ની કલમ સાત્વિકતા છોડતી નથી. રસેશ્વરી કૃષ્ણરાધાની, સમર્પણ રામસીતાની, પ્રીતપુરાણી શિવ પાર્વતીની જુદી રીતે રજૂ કરી છે પણ રસ પડે તેવી છે.

નરેન્દ્ર મોદીનો ઉત્તમ પ્રયત્ન છે. ગુજરાત આખું વાંચતું થાય. કોઈ દેશના રાજ્યના કે વિદેશના વડાપ્રધાને આવી વાતો કરી નથી. જે વાંચે તે વિચારે, તો જીવન બદલાય જાય. વાંચીને વહેંચવું જોઈએ. પોતે જ વાંચી ગજવામાં ભરો તેના કરતાં ચીકી અને પીળા શર્ટની જેમ વહેંચો. આપણા ભાગની ચીકી મને કમને આપી શક્યાં. ચીકી જેટલું શર્ટ કોઈને પ્રિય ન હતું. એટલે સહેલાઈથી અપાય ગયું. જોઈએ, આવતી સકાંતિ પર કયો રંગ આવે છે. કદાચ પૂર્ણ પહેરવેશ જે તેવા રંગનો લાવશે. આજે હાશ મળી તો પૂર્ણ પહેરવેશથી કેટલી બધી હાશ મળશે? હવે તો એક પર્વનો યુનિફોર્મ ધોતિયું કફની ને ફાળિયું. આપણે હવે વિશેષ દિવસે એક એક ધોતિયું લાવીને સુપાત્રને આપી શકીએ.

આજે અમે વળતાં વચ્ચે ઉતરીને બે ત્રણ મિનિટ ચાલ્યાં હતાં. એક ચોકીદાર બેઠો હતો. પાતળું ખમીશ ને એક ટુવાલ. એ ટુવાલને ધોતિયા તરીકે પહેર્યો હતો. પૂછ્યું, ‘ક્યા ગામના?’ ક્યાં સૂઈ જાવ છો? તો કહે, દિવસે અને રાત્રે પણ ચોકી કરું છું. તેને ચીકી આપવાની ઈચ્છા થઈ પણ ગાડીમાં ન હતી. તારકભાઈની ગાડીમાં ચીકી હતી. તે તેને અપાઈ ગઈ. માએ તારકભાઈને પૂછ્યું ‘લાવ, શર્ટ હોય તો આપી દે.’ કહે, અપાય ગયું. તો હેમલભાઈએ કહ્યું, ‘તારું જેકેટ આપી દે.’ તો તેણે તરત જ વિનાવિલંબે આપી પ્રેમથી પહેરાવી દીધું. તારકના

શરીર પર માત્ર ગંજી જ રહ્યું, છતાં એક આનંદ. મેં આટલા વર્ષ પહેર્યું હવે આ પહેરશે.

અમે બધાએ ત્રણ ચાર કલાક ટીશર્ટ અમારું માનીને પહેર્યું. પછી કહ્યું, હે ભાઈ, આ તમારું. આપી દેવાની ટેવ પડી જાય, તે ઉત્તમ છે. આજના ચઢાણમાં ઉતરવાનું ખૂબ જ અઘરું હતું, પણ પ્રભુએ રક્ષા કરી. બે ત્રણ લપસ્યા એ પણ દેખાતું હતું, પણ બચી ગયા.

આજે ઉતરાયણ છે. તમને કોઈને પતંગ યાદ ના આવી. શેરડી, ઉંધિયું, બોર, ચીકી કશું યાદ ન આવ્યું. પ્રભુની કેટલી બધી કૃપા! મા કહે છે કે એવું ના કહેતા કે હવે સારું શર્ટ પહેરતાં પણ ડર લાગે છે. આપો, તો નવું જ આપો. જૂનું કચરા જેવું નથી ગમતું માટે ના આપો. આપણને જેમ સારું જ ગમે તેમ લેનારને સારું જ ગમે. લેનાર જ કોઈ ના હોત, તો કોને આપત? માટે તમારા શર્ટ લેનારનો પણ આત્માર માનવો જોઈએ. મા વિવેકાનંદના બાળપણનો પ્રસંગ કહે છે કે વિવેકાનંદને બાળપણમાં બધું જ આપી દેવાની ટેવ હતી. એક દિવસ તેમની માતા તે માટે તેમને રૂમમાં પૂરી દે છે કે કોઈને કશું આપી ન દે. તો વિવેકાનંદ માતાની પેટી ખોલી તેમાંથી નવું કાપડ બારીમાંથી નાંખીને આપી દે છે.

પૂ.મા પૂછે છે ધ્યાનની બેઠકમાં:-

કોણ કોણ ઝોકા ખાય છે? આંખ ખુલ્લી રાખજો. પ્રાર્થના ચાલુ રાખજો, અને છતાં નિદ્રાદેવી ના માને તો ઉભા થઈ જજો.

શિબિરનો ત્રીજો દિવસ

૧૫-૦૧-૨૦૧૩-૧૧.૦૦ ની બેઠક

મા : આપણી એક દીકરી (તેનો એવોર્ડ બતાવીને) આવો એક એવોર્ડ લાવી છે. શાનો લાવી છે તે જાણીએ.

વક્તૃત્વ સ્પર્ધાનો વિષય હતો; આજના સમયમાં વિવેકાનંદજીનો ઉપદેશ

મા : સુકૃતિ વિવેકાનંદજી જેવો પહેરવેશ પહેરીને વાર્તાલાપ આપે તો જ બરાબર ગણાય. સુકૃતિ ઘણા મેડલ લાવી છે, પણ દરેકે ચારિત્ર શુદ્ધિનો એવોર્ડ તો મેળવવો જ પડે. તો જ આવા શીલ્ડ શોભે. નારાયણભાઈ જાની પરિવારના સુગંધિત પુષ્પને ત્રણ મંત્રગાનથી વધાવીએ. જીવનભર આવાં ઝળહળતાં રહેજો. સુકૃતિ પોતાનું વક્તવ્ય સૌ સમક્ષ અંગ્રેજીમાં બોલી બતાવે છે. પૂ.શ્રી મા કહે છે કે અહીં બીજલ, રક્ષિતા, સમીત અને કૃપેશ હાજર છે, તો તેને કેટલા માર્ક્સ અપાય? સૌ કહે છે કે ૧૦૦માંથી ૧૦૦. વિવેકાનંદજીનો ડ્રેસ માએ કલકત્તાથી મંગાવ્યો પણ આંગરિયાની હડતાલ હતી. છત ફાડી નાંખીને, ભીત ફાડી નાંખીને પીપળો ઉગે તેવું તેનું લેક્ચર હતું. એક માન્યતા છે કે ગુજરાતનું અંગ્રેજી કાયું છે. તો આ તેને ખોટું પાડે છે. હવેની યુવા શિબિરમાં એક એક કલાક અંગ્રેજી ભાષા માટે પણ આપવો જોઈએ.

આજે એક સરસ શ્રમયજ્ઞ થાય છે. પૂ.શ્રી મા પણ ઉપરના બાગમાં શ્રમ કરતાં હતાં. ઝાડ હલાવતાં હતાં. છોડ હલાવતાં હતાં. પીળા પાંદડાં ઉતારતાં હતાં. શ્રી રવિશંકર મહારાજને યાદ કરતાં હતાં. રવિશંકર મહારાજ એટલે ગાંધી યુગના એક સાચા સંત. તેમણે ગુજરાત મહારાષ્ટ્ર અલગ થયું ત્યારે ગુજરાત રાજ્યની સ્વતંત્રતાનો પ્રારંભ કર્યો હતો. ‘ઘસાઈને ઉજળા થઈએ. આહ ના લેશો’ એવી સરસ વાતો તેમણે કરી છે. પાંદડા

પીળા થઈને નીચે પડતા હતા તો અમને પણ થયું કે અમને પણ સીત્તેર થયાં. આ પાંદડું પણ એક દિવસ ખરી જશે. કોઈક વૃક્ષ પરથી પાંદડા હટાવે તેમ કાળ હઠાવી દેશે. પણ જે વર્તમાન ક્ષણ છે તેને જરાક શરીરથી, મનથી, ધનથી ઘસી ઘસીને ઉજળી કરી લઈએ. ઘરમાં કોઈ આવા શ્રમયજ્ઞ કરવાનું નથી. આપણે ઘરે તો સુંવાળી સેજ ઉપર સુનારાં છીએ. અહીં જ થોડું ઘસી લેવું. સેવા શોધતા રહેવું. જે કોઈ સ્વર્ગારોહણને પોતાનું માનીને આવે તેમણે દરવાજામાંથી જ દાખલ થતાં સેવા શોધતા રહેવું જોઈએ. આપણા પ્રભુભાઈ હળવદિયા કંઈકને કંઈક કામ કરતા હોય છે. કંઈ ન હોય તો તમારા બુટ ચંપલ પણ ગોઠવે છે. જે કામ આપણે કરવું જોઈએ તે તે કરે છે. માટે જાગતા રહો. યુથ કેમ્પ યોજતાં પહેલાં શિસ્તથી જીવતાં પણ શીખવું પડશે. આપણે જ સજ્જ થઈને જીવવું તો આપણી પાછળ સજ્જ થઈને કોઈ આવશે તો એ પણ એક સેવા છે.

યુવાનોની પ્રશ્નોત્તરી—પૂ.મા સાથે

૧. પ્રશ્ન: પ્રભુ નિયમિત પ્રાર્થના કરતા તો આપને ખબર છે એ શું પ્રાર્થના કરતા?

જવાબ: પ્રભુ મોટેથી પ્રાર્થના કરતા ન હતા. શાંતિથી પલાંટી વાળી આંખ બંધ કરીને પ્રાર્થના કરતા. એટલેક આવ્યો તે દિવસોમાં પણ પૂ.શ્રી હોસ્પિટલમાં સૂતા સૂતા બપોરે બે વાગ્યે કહી દેતા ‘મને ના બોલાવશો, હું પ્રાર્થનામાં છું.’ સૂતા સૂતા પણ માંદગીની પથારીમાં પ્રાર્થના છોડી નથી. કેવો પ્રેમ પ્રાર્થના માટે હશે! ગાંધીજી નિયમિત પ્રાર્થના કરતા. પ્રાર્થનાનો મહિમા અનેકોએ ગાયો છે. પૂ.શ્રીને અમે એકાદ વાર પૂછેલું કે તમે કેવી પ્રાર્થના કરો છો? તો કંઈ જવાબ ના આપ્યો. થોડા દિવસ પછી

પાછું પૂછ્યું તો કહે, થોડા શ્લોક બોલું છું વિશ્વ કલ્યાણની ભાવના કરું છું અને મારા જીવનમાં આજ દિવસ સુધી જે જે મહત્વના પ્રસંગો બન્યા છે તેને યાદ કરું છું. પૂ.માએ પૂછ્યું તો કેવા પ્રસંગો યાદ કરો છો તો કહે, ‘જન્મ, પિતાજીની વિદાય, મુંબઈનું જીવન, દેવપ્રયાગનું જીવન—જે જે આપણા ઉપર પ્રેમ રાખે છે તે તે ભક્તોને યાદ કરીને પ્રાર્થના કરી લેવાનું બને છે. મા કહે છે તમારી પ્રાર્થનાના વિષયો વધતા જાય છે? પૂ.શ્રી કહે, જે જે ઘટના આજ સુધીમાં મહત્વની બનતી આવી છે તે ઉમેરાતી જાય છે. સૌનું કરો કલ્યાણ, ગુજારે જે શિરે તારે, મારી નાડ તમારી હાથ, એવાં પદો પણ અમને ગમે છે.’

૨. પ્રશ્ન: પ્રભુએ કહ્યું જેવું વિચારશો થશો તો વિચારવાની કળા જણાવશો.

જવાબ: જેવા થવું તેવું વિચારવા માંડો. સારા થવું છે તે તો નક્કી જ છે. તમે કોઈના જેવું થવું ના વિચારો. મારે મારી રીતે ખીલવું છે. મારે મારી રીતે સુગંધિત થવું છે. મોગરા જેવું, ગુલાબ કે રાતવાણી જેવું નહીં. મારી પોતાની આગવી સુગંધ. ચીલાચાલુ ચાલીએ તો ચાલી ચાલીને ઊંડી ઘરેડ બનતી રહે છે. બળદ ગાડું એક જ રસ્તે જીવનભર ચાલે છે તો, ઊંડું ને ઊંડું ખોદતું જાય છે. નવો રસ્તો તેમાંથી નીકળતો નથી. ઘણી વાર ગાડું ઘરેડમાં ફસાઈ જાય છે. પોતે જ પોતાની કેડી કંડારો, વિશ્વમાં જ્યાં જ્યાં શુભ છે. સુગંધ છે એ બધી આપણી છે એમ માની વધાવતા રહો. શુભનો સરવાળો બની જવું. કોઈ કોઈના જેવું પૂર્ણ તો બની શકતું જ નથી. આપણી સર્વ નબળાઈને બિલોરી કાયથી જોતા રહી સ્વીકારતાં શીખવાનું છે. બીજાના જજ બની ન્યાય કરવાના બંધ કરી પોતે જ પોતાના ન્યાયધીશ.

સતત જાતને તપાસતા રહો. મારામાં ક્યાં હજી કેટલી ઉણપ છે? જાતને જ મળતા રહો. મિત્રોને મળો છો, ગ્રાહકને મળો છો. ડોક્ટર દર્દને મળે છે તેમ આપણે આપણી જાતને મળીને પૂછતા રહેવું. અમે પણ પૂછતાં રહીએ છીએ—કેમ છો? આજે કેટલી માળા કરી? છટક્યા કે અટક્યા? ક્યાંયે વધુ પડતું લખાઈ કે ખવાઈ ગયું? કોઈના જીવનમાં લક્ષ્મણ રેખાથી વધુ ઉઠાઈ ગયું. પૂછતાં રહો, જાગતા રહો. જે થવું છે તે દિશામાં પગલાં પાડતા રહો.

૩. પ્રશ્ન: ઘરમાં સ્વર્ગારોહણ જેવી શાંતિ નથી લાગતી તો શું કરવું?

જવાબ: ઘરને જ સ્વર્ગારોહણ માનો, એટલે ત્યાં પણ શાંતિ અને સુખ. ઘરના બધાં જ સત્સંગી છે. મિત્રો છે. સગા છે. મને સારી રીતે સમજે છે. તો ૫૦% અશાંતિ એમજ જતી રહેશે. અહીં શાંતિનું એક કારણ છે. તમારાં કોઈ પણ વળગણો કામનાં, સમાજનાં, વ્યાપારનાં, વ્યવહારનાં બધું જ તમે બહાર મૂકીને આવો છો, એટલે અહીં હળવાશ લાગે છે. ઘરના દરેકમાં દેવત્વ જોવા માંડો. જીવતા દેવને સેવો. હાલતા ચાલતા બોલતા ડોલતા દેવોની આશિષ પામો. અહીં કોઈ સ્વજન માંદું પડે ને રૂમમાં દશવાર પૂછવા જાવ, તેમ ઘરમાં પણ આપણી માતા અને વૃદ્ધ પિતા છે, તેની પાસે દશ મિનિટ પણ બેસો. પણ આપણે બેસતા નથી. આ એક વાસ્તવિક કરુણતા છે. ઘરમાં જીવતાં સ્વજનો છે તેની સર્વશ્રેષ્ઠ સેવા કરો. આશીર્વાદ મેળવો. મંદિરમાં ના જાવ તો ચાલશે. ઘરમાં જીવતાં જીવતા દેવોની પૂરેપૂરી સાંભળ લો. તેની સાથે કંઈ કામ ન હોય તો પણ દશ મિનિટ તો તેમને આપવી જ પડે. ઘણા ગૃહસ્થાશ્રમ ગરબડ

આશ્રમ થઈ ગયા છે. ઘરમાં સૌને સંભાળો. એ સૌને રાજ કરીને સ્વર્ગારોહણ આવવાની અનુકૂળતા કરતા રહો. તો બધે જ સુખ, શાંતિ, પ્રસન્નતા, હાશ છે. એક પિતાએ અમને કહ્યું, ‘આ મારો એકનો એક પુત્ર છે. એ જરા સ્વર્ગારોહણ આવતો થાય તેવું કંઈક કરોને! અમે તો કહી કહીને થાક્યા. તે યુવાનપુત્ર કોઈના કહેવાથી કે પોતાની રીતે કે ઉત્સવ હતો માટે કે પછી પપ્પા ખૂબ કહે છે માટે, સ્વર્ગારોહણ આવ્યો. અમને સામે વૃક્ષ પાસે તે બાળક મળ્યો. અમે કહ્યું, તું તો મને મારો મિત્ર હોય તેવો લાગે છે. તો હવે દર રવિવારે મા તારી રાહ જોશે. આવતા રહેવું. અહીં વાંચવાનું લાવવું. અહીં બેટ—બોલ—ક્રિકેટ છે. તને જ્યાં ગમે ત્યાં બેસજે. અને જે ગમે તે વાંચજે. પણ મા તો તારી રાહ જોવાનાં જ. મિત્ર ભાવે આપણે યુવાન બાળકોને વધાવતા રહેવાનું છે. આંગણે આવેલો કૃતરો પણ પ્રેમ જ ઈચ્છે છે. તમે જો જોરથી રોટલો ફેંકો તો તે દૂરથી જતો રહેશે. ડરશે અને પાછો નહીં આવે. પ્રેમ જ એક શસ્ત્ર છે સૌને જીતવાનું. સૌને પ્રેમથી જીતી લો તો હથેળીમાં સ્વર્ગસુખ સતત સાથે રહેશે. એક વડીલ અમને કહેતા હતા કે ૨૦૦૩માં હું જ્યાં ગયેલો ત્યાં મારું સન્માન થયું ન હતું. તેનો હજી મને ડંખ છે. નવ નવ વર્ષની વાત છે. એક આંખે પ્રેમ અને એક આંખે ક્ષમા. ખલમાં વૈદની જેમ ડંખ ઘુંટ્યા ના કરો.’

બપોરની બેઠક

પૂ.શ્રી મા હસાવવા માટે કહે છે આજે અમને પણ એક ધમકી મળેલી. મોડા આવશો તો પાંચ વાગ્યાની બસ પકડી જતાં રહીશું. બાળકો રિસાઈને જતાં રહે તે કંઈ માને ગમે? એક વાર વડોદરાનો એક યુવાન બે દિવસ રહ્યો, છતાં મા ના મળ્યાં.

એપ્રિલ : ૨૦૧૩

૩૭

રિસાઈને જતો રહ્યો. માએ એક ક્ષમાનો પત્રો લખ્યો. તે પાછો આવ્યો. અમે કહ્યું, એકલા મળો તો જ મળ્યા કહેવાય? તમે બધાં રીસાઈ જાવ તો માને કેટલા પત્રો લખવા પડે? એટલે મા સમયસર આવી ગયાં.

પ્રશ્ન: પ્રભુ ક્યારેક સાધકો વિષે તમારી સાથે કંઈ વાત કરતા ખરા?

જવાબ: સ્થૂળ દેહે હતા ત્યારે ભક્તોની વિશેષતા વિષે પૂ.શ્રી જ લખતા. સંત સૌરભમાં મસુરીના ઘણા ભક્તોની વાત છે. કળીમાંથી ફૂલમાં જશભાઈ અને શાંતિભાઈને અંજલિ આપી છે.

પ્રશ્ન: અમે તમારો જ મંત્ર જપ કરીએ છીએ તો મંદિરમાં ના જઈએ તો ચાલે?

જવાબ: અમારો કોઈ ટ્રેડમાર્ક નથી. જેવી જેની શ્રદ્ધા અને ભાવથી જપે તે પામે જ.

પ્રશ્ન: હાલતા ચાલતા સાફ સફાઈમાં જીવજંતુ મરે છે તો તેનું પાપ લાગે તે માટે શું કરવું?

જવાબ: જ્યાં સુધી પ્રત્યેક જીવને પોતાનું જીવન વ્હાલું છે ત્યાં સુધી કેટલીક હિંસા અનિવાર્ય રીતે કરવી જ પડે છે. ફળ ખાવાં છે. મારે જીવન ટકાવું છે તો ફળ ખાવાં એ પણ એક હિંસા છે. પણ તેમાં એક મર્યાદા પાળી શકો. પૂ.ગાંધીજી કહેતા કે મારે માટે બાવળના દાતણની ડાળી કાપો તો જરૂર જેટલી જ કાપો. વધુ તોડીને પણ હિંસા જ થાય છે. જરૂર વગરનું વધુ સંઘરે તો સમાજના ચોર જ કહેવાય. હિંસાનું ગણિત ખૂબ સૂક્ષ્મ છે. જીવવાની ઈચ્છા શાંત પાડી દો તો જ હિંસા અટકે. ફોર—વિલર, શ્રી—વિલર, ટુ—વિલર કે પદયાત્રા બધામાં જ સમગ્ર

૩૮

અધ્યાત્મ

કીડી મંકોડાનો સમાજ વિરોધ નોંધાવતો હશે. પણ તે આપણને સંભળાતો નથી. જરૂર જેટલું જ પ્રકૃતિ પાસેથી લઈને જીવવાનું રાખવું. બાકી પાપ પુણ્યના ચોપડા કે કથામાં આપણી બુદ્ધિ કામ ના લાગે.

પ્રશ્ન : વિચાર ઉપર કાબુ પ્રાપ્ત કરવા શું કરવું?

પૂ.મા :—મનગમતા સાત્વિક પદાર્થ પર મન કેન્દ્રિત કરો. સો નકામા વિચારમાં એક સારો હોય તો તેનું જ ચિંતન—કાંતણ કરો, જેથી નવ્વાણું તો હઠશે. ને પછી જરૂર ના હશે તેવો એક પણ વિચાર ના સતાવે. પણ માને એવું લાગે છે કે વિચારહીન અવસ્થાની મથામણ કરવા કરતાં સાત્વિક વિચારને જ પકડીને ચાલવા માંડો.

પ્રશ્ન: જો હું અહમ્માંથી મુક્ત થઈ જાઉં તો મને શું ફાયદો થાય?

જવાબ: ઘણા ફાયદા છે. ઘેર બેઠા બેઠા કીડીની જેમ સાકર મળે. નમતા થઈ જવું તો સૌના આશીર્વાદ મળે. હું કાંઈ જ નથી. હું ખાલી છું. તો પ્રભુની કૃપાથી ભરાઈ જશો. શાનો અહમ્? પદનો હોય તો આપણા જેવા હજારો પદવીધારી છે. દેખાવનો હોય તો સ્વર્ગની અપ્સરા આપણા કરતા સુંદર હશે. હું બધાનો ઉદ્ધાર કરું છું એવું અહમ્ હોય તો અવતારી તત્ત્વોએ તે કામ ઉપાડી લીધું છે. અહમ્ની પકડ ખૂબ ભારી છે. તેને ધીમે ધીમે પટાવીને મનાવીને ઢીલી કરવાની છે. પૈસાદાર છું તો જગતમાં શ્રેષ્ઠ ધનાઢ્યોને યાદ કરો. તો અહમ્ ઓગળી જાય. કામ મોટા કરો પણ નાના જ રહો. નમતા રહો. ગમતા રહો.

પ્રશ્ન: આપની તસ્વીરવાળો બેઝ અમારી ઓફિસમાં અથવા કામના સ્થળે લગાડીને જવાય?

જવાબ: એ તો સ્મરણ માટે છે. બીજાને મદદરૂપ કે દર્શન કરાવવા માટે નથી. અમારા બીપીનભાઈ ખિસ્સાની અંદરના ભાગમાં માને રાખે છે. મૂળ વાત તો આપણે ભૂલી ના જઈએ કે આપણે એકલા છીએ. એટલે આ બધાં બિલ્લા લગાડવા પડે છે. પછી યાદ રહી જાય કે મા પ્રભુ સાથે છે તો બિલ્લા લગાડવાનું બંધ.

પ્રશ્ન: અજાણ્યા માણસો પાસે માને કેવી રીતે રજૂ કરવાં?

જવાબ: (હસતા હસતા ઉત્તર આપે છે) કહેવું કે અમારે એક મા છે. એ સફેદ કપડાં પહેરે છે. ચોકલેટ આપે છે. તારે જોઈતી હોય તો ચાલ. હસવું હોય કે હસતા શીખવું હોય તો ચાલ. તે તો દિવસમાં ૨૩ કલાક હસે છે. કોઈકને જ રડાવે છે.

પ્રશ્ન: ક્યારેક કહો છો ખસી જાવ, ક્યારે કહો છો મૌન રહો, ક્યારેક સિંહણ થવાનું છે તો શું કરવું?

જવાબ: એક જ નાટકમાં એક જ કલાકાર ચાર પાત્ર ભજવે છે. કોઈવાર ખસી જઈને. કોઈવાર સિંહણ બનીને, કોઈવાર ભળી જઈને, કોઈવાર મૌન રહીને પણ, અનુભવે તેવું લાગે છે કે ખસી જવું ઉત્તમ. જ્યારે પ્રયત્નનાં સઘળાં દ્વાર અને સમજાવવાના બધાં ઉપાયો હેઠા ત્યારે મૌન બનીને ખસી જવું. તે વ્યક્તિ, તે વર્તુળ. તે ક્ષેત્રને તટસ્થ ભાવે સાક્ષી બની જોયા કરવું. અમે એક વરસથી એ પ્રયોગ કરી રહ્યા છીએ. મજા આવે છે. ખસી જવાની પણ એક મજા હોય છે. સમય સંજોગો પદ પ્રમાણે વર્તવું. જાણો છો છતાં મૌન રહેવું.

પ્રશ્ન: ઘણીવાર પ્રશ્ન થાય છે કે શ્રદ્ધા અને નસીબમાંથી કોણ વધુ ફળ આપે? શ્રદ્ધા કે પુરુષાર્થ?

જવાબ: સર્વક્ષેત્રે સર્વકાળે પુરુષાર્થની જ પસંદગી ઉત્તમ. મારા હાથમાં સઘળું સફળ કરવાની તાકાત મને જન્મથી જ

પ્રભુએ આપીને મોકલ્યો છે. હું ધારું તે કરી શકું છું. નસીબ ઉપર તો કાયર જ જીવે. પ્રાણાન્તે પણ પ્રયત્નો ના છોડવા. પુરુષાર્થ પુરુષાર્થ પુરુષાર્થ. મહેનત મહેનત મહેનત. પરિણામની ચિંતા પ્રભુ પર છોડી દો. માત્ર પુરુષાર્થ અને મહેનત. મથતા રહેવું. એક જ જગ્યાએ ખાડો ખોદશો તો કુવાના પાણીની જેમ પાણી તો નીકળશે જ. તેમાં નસીબ, ગ્રહ કે ચોઘડિયાં કંઈ કામ લાગતું નથી. અમેરિકામાં એક બહેન મળ્યાં. કહે, મારી દીકરી માંદી જ રહે છે. મારા સાસુની શરદી મટતી જ નથી. તો અમે કંઈ વિધિ કરાવીએ તો આમાંથી બહાર આવીએ. અમે કહ્યું, મ્યુનીસીપાલટીને પૂછો કે પાણી ભારે છે. કદાચ પથરીનું એક કારણ પાણી હોય. ઉધરસનું પણ તે જ કારણ હોય. એટલે આપણે શહેર બદલવાની જરૂર નથી. આજે જ ફોન કરીને પૂછી લો. દુ:ખે પેટ અને ફૂટે માથું તેવી વાત છે.

પ્રશ્ન: દ્વેષની લાગણીથી ઉપર ઊઠવા શું કરવું?

જવાબ: બે આંખ શા માટે આપી છે? એકમાં પ્રેમ ભરો. એકમાં ક્ષમા. જેટલાં કિરણ પ્રેમનાં તેટલાં ક્ષમાનાં પણ છોડો. એટલે જગતમાં દ્વેષની હોળીને બદલે પ્રેમની દીવાળી રોજ ઉજવાશે.

પ્રશ્ન: સાધક અને ભક્તમાં શું ફેર? સાચી ગુરુભક્તિ કોને કહેવાય?

જવાબ: સાધના કરે તે સાધક. ભક્તિ કરે તે ભક્ત. અમને એક દર્શન થયેલું. તેમાં સમર્પણ એટલે શું એવો પ્રશ્ન હતો. તો એ દર્શનમાં એવું દેખાય, એક વૃક્ષ ઉભું હતું તેને વચ્ચેથી ફાડીને અલગ કર્યું ને તરત જ પાછુ જોડી દીધું. કેવો ગૂઢાર્થ છે. સમર્પણ તેનું નામ. વિભક્ત થયેલો આત્મા પરમાત્મા સાથે એક થઈ

એપ્રિલ : ૨૦૧૩

૪૧

જાય. ગુરુભક્તિ માટે અમને એક વાક્ય ખૂબ ગમે છે. દેહને દળી નાખો. ગુરુસેવામાં મનને દળી નાખવાનું હોય છે. ગુરુના પ્રત્યેક વચનને ભોંય પર પડતા પહેલાં ફૂલની જેમ ઝીલતાં શીખી જાવ. તરત જ ઝીલી લો. વિલંબ ના કરો. તે વચનને નકામું ના થવા દો.

પ્રશ્ન: વ્યવહારુ જગતમાં ગુસ્સો કરવાથી કામ થઈ જાય અને શાંત રહેવાથી નથી થતું, તો ગુસ્સો કરવો વ્યાજબી છે?

જવાબ: આંખ પણ એક શસ્ત્ર છે. ખસી જાવ. માત્ર ફૂંફાડો મારવો એ પણ એક શસ્ત્ર છે. કરડવું નહીં. ફૂંફાડો મારી જોવું. ઝેર ના ઓકવું કે ડંખ ના મારવો. અમે એક વાક્ય ૧૯૭૧માં કશોક વાંચેલું. તું એટલો બધો કડવો ના બનતો કે જગત તને થૂંકી નાખે અને તું એટલો બધો મીઠો ના બનતો કે જગત તને ચાવી જાય. જ્યારે જ્યાં જેવા જેટલા પાઠ ભજવવા પડે તેવા તેટલા તેવી રીતે ભજવતા રહેવું.

પ્રશ્ન: માની માનસિક પૂજા થઈ શકે? માનાં ચરણ પખાળી શકાય?

જવાબ: માની માનસિક પૂજા થઈ શકે. કાલે છે ને માનાં મોજા ધોઈને તુજ પહેરજે. કાયમી ચરણ તારી પાસે જ રાખજે. વર્ષો પહેલાં ગંગાજી હતાં તો અમારો નાનો નેપકીન અને પગનાં મોજાં ધોવાનાં હતાં. જે બહેન સેવામાં હતાં, તેમને કહ્યું તમને જે પહેલું મળે તેને આપજો. દાદર ઉતરતાં શાંતિભાઈ મળ્યા. ખૂબ ખુશ થઈ ગયા. બે બે પગથિયા સાથે ઉતારવા માંડ્યા અને નીચે ગયા અને ઘાટ પર ધોવા માંડ્યા.

એક વાર મા બપોરે પલંગ પર સૂતાં હતાં ને જરાક બારણું

૪૨

અધ્યાત્મ

ખુલ્લું હતું. કોઈક બહેન ગઈ એટલે બારણું થોડુંક ખુલ્લું. શાંતિભાઈ બહાર જ ઉભા હતા. સાષ્ટાંગ પ્રણામ બારણાને કરી કહે, કરોડો રૂપિયા આપતાં જે દર્શન ના થાય, તે મને આજે મળ્યું. ભાઈઓના મન અંતરમાં પણ કેવી ભાવના હોય છે. હે પંડિત! વૃંદાવનમાં માની સાડી કોણે સુકવી હતી? રાજીવ અને પંડિતજીએ. એ સાડી હાથમાં હલાવતા હલાવતા સુકવતા હતા. મા કહે, વૃંદાવનની રાસલીલા જેવું લાગે છે.

નારાયણભાઈ જાની, વિનોદભાઈ પટેલનું આવું જ ભાવજગત. માની પ્રત્યેક ક્રિયાને ભાવથી વધાવે.

પ્રશ્ન: સાધકના વિકાસની ખબર કેવી રીતે પડે?

જવાબ: રોજ અપોઈન્ટમેન્ટ લેવી. રોજ જ દર્શન દર્શનને મળે ને પૂછે કે કેમ છો? કંઈ યાદ છે કે? નિયમો કેવા અભરાર્થએ ચઢાવ્યા છે. જાતે જ વાત કરીને મળી લેવું. પૂછવું હે દર્શન, તને શા માટે પૃથ્વી પર મોકલ્યો છે? રોજ પૂછતા રહેવું. દર્શન બધાને મળે છે. દર્શન પોતાને જ મળતો નથી. જેમ જેમ પૂછતા રહીશું તેમ તેમ આપણી ભૂલ ખામી દેખાતી જ હશે ને આપણે આપણા પરીક્ષક બની આપણને ચેક કરતા રહીશું. અમે નિયમો લીધા નક્કી કર્યું કે આટલી માળા કરીને જ પાણી લેશું. ઘણા ઘણા દિવસો સવારે માળા પૂરી ન થાય, તો પાણી પણ બંધ. બીજું બધું પણ બંધ. છતાં અમે અડગ નિર્ધાર કરેલો એટલે એમ જ કરીએ. અમે એ નોંધ કરી છે. તું પાછો આવે ત્યારે વાંચજે. આપણી ફૂટપટ્ટી તો ટૂંકી જ પડે. એટલે ગણતરીની ચિંતા ના કરવી.

પ્રશ્ન: માને કેવાં બાળકો ગમે?

જવાબ: આજ્ઞા પાલન, પવિત્રતા, શ્રદ્ધા આ બધું જેનામાં હોય તે ગમે. અને પૂ.શ્રીની કલમનો પ્રસાદ સારી રીતે ઝીલી શકે.

પૂ.મા લખે છે. તમે બધાં વગર કંકોત્રીએ વગર આમંત્રણ આવજો. તમે બધાએ આવી જે કિલ્લોલ કર્યો તો સ્વર્ગારોહણ જાગૃત થઈ ગયું. જગાડતાં રહેજો, મળતા રહેજો. દોડી દોડી આવતા રહેજો. ડોક્ટર શ્રદ્ધાને સાંભળતાં લાગે છે કે જાની પરિવારનો વારસો દીપાવશે.

એક દીકરી હરિદ્વારથી ભાવનગર એકલી ગઈ, તેનાં વખાણ કરે છે. અને કહે છે. કે જે દીકરીઓ આવી તક નથી લઈ શકતી તે ઘણું ઘણું ચૂકી જાય છે. ઘણીવાર વડીલો બાળકોનું રખેવાળું કરતા રહે છે. વધુ પડતી સલામતી બાળકોનો વિકાસ રૂંધે છે. મા આપણામાં રહેલી સુસુમ શક્તિ જગાડતા, જીવન ઘડતર કરવા આ બધું લખે છે. મા આપણામાં રહેલી સુસુમ શક્તિ જગાડવા, જીવન ઘડતર કરવા આ બધું લખે છે. અતિ સલામતી બાળકને પાંગળું બનાવે છે. જાણે અજાણ્યે મા બાપ એની સેવા કરવા જતાં વિકાસને રૂંધે છે. જીવનમાં કોઈ આઘાત કે નાનકડી ઠોકર પણ વાગશે તો કેવી રીતે સહન કરી શકશે? કોણ પડખે રહેશે?

કન્યા વિદાય પછીનું સૂનકાર થાક વધારતો જાય છે. બધાં જાય તો ક્ષણેક ભાવવિભોર બની જવાય પણ સંભાળી લેવાય. યુવા શિબિરનું એક માત્ર સંગઠન તે માત્ર પૂ.શ્રી છે. એક જોડતો તાર. એક જ સગપણને નાતે સહું અહીં આવ્યા. એક જ પવિત્ર સંબંધ દરેકને ક્યાં ક્યાં ઉચે ~~વે~~ ઉચે ઉઠાવી શકે. ચાલો પ્રદીક્ષણા કરો, પ્રણામ કરો.

Brother Bhaktananda's Calmness

—Ameya Bhai

(NB. these are the extracts from the speech of Shri Ameyabhai.)
Editor

So brother Bhaktananda was another senior disciple of Paramhasa Yogananda. He passes away in 2005, and while we were around him, those of us who were fortunate enough to be around him felt that state of communion he enjoyed all the time. The monks called him Mr. Calmness, or calmness personified. Someone once narrated, you know brother Bhaktananda could have been in a room and even if there would have been a bomb that went off in the adjoining room, there is a chance that brother might say, “oh my.” But that’s about it! That’s how excited he would get, even if there was a bomb exploding next to where he was. He might say, “oh my.” He was just so perfect calm all the time. Once a devotee was passing next to him and there were so many things going on in her mind, and brother was just looking at her and smiling, And she just asked him right into the eye and said, “Brother, can you read my thoughts?” And without the slightest hesitation,

brother just said, “yes” and went on doing what he was doing. When he was new in the ashram, he was quite young. He joined in 1939 so he was with the almost 13 years or so. So he was complaining to Guru. “you know. I don’t see any examples here. Someone to live up to, strive to live up to.” And Master just looked at him, smiling through his eyes and said, “you be that person.” And he was! He was an example to all the monks who later on joined.

Brother Anandamoy In New Car

Brother Anandamoy again and a story from his life. Once he said he had the blessed opportunity of being with Master and going with him in a car, they were supposed to take Master somewhere. Two monks were supposed to be with him. And for that particular trip they got to be with Master and they were in a brand new car. It was completely new and it was the first time it was going to be used for Master, and this younger monk was going to drive. Master asked brother Anandamoy to sit next to him in the back seat. And brother Anandamoy was thrilled, “oh I get to sit next to Master!” And the other monk thought , “oh I get to drive the awesome car.” You see there was a difference in perception. The other monk was interested in the car, and as the car started he was really, re-

ally excited. “Oh look at all these gadgets!” I’m sure they didn’t have GPS back, then, but maybe radio or something like anandmoy’s attention to all those funny little things, and brother Anandamoy was thinking, “what is he doing? isn’t he aware of the fact that he gets to be in Master’s presence! How precious that is! Why is he excited about the little things in the car?” After a while of this going on, brother Anandamoy just said alright I’m going to focus on Master now, not in the new car, not getting excited about it. And he said that very instant it was as if Master was hearing his thoughts. Master reached out and grabbed his hand and he said Master gave him the sweetest look ever. He said that moment is etched in his mind forever! It is so vivid that until this day brother Anandamoy says he used that go deeper in his devotion to Master, that smile, that loving look he gave him. When he did that, Master said, “you’re doing the right thing.” In order words, he caught onto brother Anandamoy’s thought that he wanted to focus on the Guru rather than the little thing in my life.

Gopi’s question : How did you meet Guruji?

I think I’m almost out of stories. Let me see if I can find anything else. Aunty, uncle, anything

else come to your mind? May be they might have some question for you. Yeah, sure. Do you have any question? First one to ask a question gets a double scoop of ice cream. Okay, there we go! I just want the ice cream. Did your parents believe in Yoganandji or did you start believing in him? I was 16 and I was taking lessons on physics and chemistry, and I was still in India at that time. This particular teacher thought I was really good so he started giving me extra tuition. He asked me to come to his home for extra classes, early every morning. It's not uncommon in India. And I used to go there, and there used to be this picture of Master on his wall. And there was something so magnificent about this picture, and even though...Let's say for example that I am sitting here at this study table and this picture is on the wall somewhere over there not in front of my eyes, there was something special about this picture that used to make me look at it more than an appropriate number of time. So much so that I'm sure my teacher realized it too. I ended up asking him about this picture. Who is this man who has this magnetic personality? He just keeps drawing me. His wife was also Paramhansa Yogananda's follower and she kept telling me about Autobiography of a Yogi and his teachings, and that's how I became a follower of his. I was 16 at that time and when I

wanted to take diksha from him, I had to take my parents permission. My parents were not members at that time, and they were a little reluctant to give me permission, they had their own reasons. But later on, they believed with me and gave me permission to take diksha. Now however, both my parents and my younger brother are all followers of Paramhansa Yogananda, in time they received their own initiation as well.

Radhika's Question : How do you keep your faith from wavering?

So I was wondering, a lot of us are in the stage where we are progressing on our spiritual paths, which is why we're here. How do you keep your spiritual faith from wavering? Wow, excellent question! I once asked a similar question to one of the monks and here's the answer they gave me, which I thought was really interesting. You see, we pray to God early in the morning (those of us who have an Indian upbringing) and also before retiring to bed. And so what happens is, I found that my meditation in the morning were fully charged with energy and devotion, but as the day progresses after all that happens during the day, my faith sort of wavers depending on what I go through during the day. And he said, "it's as simple as that." To actually explain the example, he said, "When two lovers,

two people fall in love with each other, the lover and his beloved, and she thinks of him all the time. they both think of each other.” It becomes so intimate that if we’re having a date tonight, and I wake up in the morning with a feeling of joy. I wake up thinking I’m going to see her tonight. It’s 10 O’clock, only 8 more hours and I get to see her at my 6 O’clock date tonight. When I shower and go to school, oh 2 more hours have passed so only 6 more hours until I see her again. In other words, what happens is during the day I keep thinking of the beloved that I’m going to see at 6 o’clock. Although I am actually going to see her at 6 pm in the evening, I’m actually with her in my thought throughout the day. So the actual date is from 6 O’clock until dinner ends, but in my thoughts she is with me throughout the day. In other words, the monk was explaining that if I’m able to do that with God... I wake up in the morning thinking yes I’m going to meditate. Sometimes it helps us to visualize God in a tangible form of the Guru because God is beyond perception. So if we visualize them in the form of the guru it becomes more of a relationship. If I visualize God in the form of Pujya MAA and I keep Pujya MAA in my consciousness all the time during the day. then I’m thinking of MAA, I’m talking to MAA, and you see we might not hear what MAA is saying sometimes but we can be assured of this, that

every little thing that pops up in our mind is heard by Her, seen by Her, every little thing in our mind. So even if we don’t know, oh MAA is too busy for us right now, or doesn’t have the time to talk to me right now, or She must be busy with someone else. But as we are speaking of MAA right now here, even if She is..I’m not sure if these speakers are connected upstairs and if she can actually hear us. She can hear us. She knows what is going on in our minds, so if we use that to establish our connection during the day and keep thinking of MAA even if I’m eating.... Paramhasaji has a beautiful prayer. He says, “in eating, waking, sleeping, dreaming. serving, chanting, divinely loving, my soul constantly hums God God God.” Does that help answer? Maintaining that connection helps us with our faith.

Who is next? Come on, someone from the guys usually know it all, that’s why we don’t have any question from them. Sorry MAA. Laughter. If you don’t have anymore question, we can start with the next part of it. Something funny to end this part. Once Master was talking with a devotee, and he had joined the ashram in Master’s time and the first thing Master said to him on first day was, “if there is something that you need in the ashram, and you can’t find it, then come speak to me. I will teach you how to do without it.”

પૂ. મા સાથે મારી રમણ આશ્રમની યાત્રા

—રાજીવ જાની

‘ભગવાન રમણ મહર્ષિ’ આ નામ આજથી દસ વર્ષ પહેલાં મારા માટે ખાસ પરિચિત ન હતું. પરંતુ સૌ પ્રથમ ‘પ્રકાશના પંથે’ વાંચ્યું ત્યારે પૂ. શ્રીને થયેલ અનુભવોથી જાણી શકાયું કે દક્ષિણ ભારતના એ સમર્થ સંત પુરુષ હતા. પછી તો જાણ્યું કે પૂ. શ્રીએ એમના જીવન પર પણ એક મોટું પુસ્તક લખ્યું છે. એટલે એ પણ વાંચવાનું બન્યું. શરૂઆતના લગભગ ૫૦૦ પૃષ્ઠો એમના જીવન વિષેના છે. અને પછીના ૫૦૦ જેટલાં એમની સાધના અને કાર્ય ઉપર લખાયેલા છે. એ પુસ્તક વાંચ્યા પછી એમના જીવન વિષેની સુદૃઢ માહિતી મેળવવામાં મદદ મળી. એમનાં પૂર્વજીવનમાં અભ્યાસની અરૂચિ, સાધના માટેનો તીવ્ર વૈરાગ્ય, ગૃહત્યાગ, અરૂણાયલ પર્વત પર સાધનામાં લીન. આ બધું આદ્યું આદ્યું યાદ છે. કહેવાય છે કે એમની યુવાની કાળમાં જ્યારે એ વિરૂપાક્ષી ગુફામાં સાધના કરતા ત્યારે દિવસો સુધી ધ્યાનમાં મગ્ન રહેતા. એમના શરીર પર કીડી, મકોડાના રાફડા જામી જતા. અનેક જીવજંતુ એમને કરડીને લોહી લુહાણ પણ કરી દેતાં, છતાં એમનું ધ્યાન વિચલિત ના થતું.

થોડા દિવસો પછી કોઈ સફાઈ માટે આવતું. એમને બાજુ પર ખસેડી બધું સાફ કરી, પાછા એમને પોતાને સ્થાને મૂકી દેતાં. કેવી દેહાતીત અવસ્થા? નિઃસંદેહપણે ધ્યાનમાર્ગી અને સાધનામય જીવન જીવનારા સાધકો માટે એમનું જીવન પ્રેરણાની પાઠશાળાસમું છે.

પૂ. મહાત્માજીએ લખ્યું હોવાથી મેં એમના જીવન વિષેનું પુસ્તક વાંચ્યું અને એ વાંચનથી ધીરે ધીરે મને એ ગમવા લાગ્યા. હા, ભગવાન રમણ મહર્ષિ મને ગમે છે, શ્રી રામકૃષ્ણદેવ પણ મને ગમે છે. નરસિંહ મહેતાની શ્રદ્ધાએ મને આકર્ષ્યો છે છતાં પૂ. મહાત્માજી મને સૌથી પ્રિય છે. એમની સરખામણી હું કોઈની સાથે ના કરી શકું. એટલા માટે નહીં કે એ પૂર્વજન્મમાં ‘રામકૃષ્ણદેવ’ હતા. એ વાત તો હું નાનપણથી જાણતો હતો છતાં હું ક્યારેય એમના સત્સંગમાં જતો નહીં. પરંતુ જ્યારે મેં એમની આત્મકથા ‘પ્રકાશના પંથે’ વાંચી ત્યારે હું સફાળો જાગ્યો. મારી દરેક શંકાનું સમાધાન થઈ ગયું. સામાન્ય વ્યક્તિને કોઈપણ જાતની શંકા ન થાય એવા પ્રસંગોથી ભરેલું એમનું જીવન છે. હું થોડે ઘણે અંશે પણ જો એમને પામ્યો હોઉં તો એમના સાહિત્ય દ્વારા. આધ્યાત્મિકતાની સારી સમજ મને એ વાંચન દ્વારા જ મળી.

પૂ. માની વાત કરું તો પૂ. મા પણ મને સૌથી પ્રિય છે. “શારદા મા” પણ મને ગમે છે. મીરાંના પદો, એમની પ્રેમભક્તિએ મારા જીવનમાં પ્રેરણા પામવાનું મહત્વનું કામ કર્યું છે. છતાં પૂ. માની સરખામણી પણ હું તેમની સાથે ના જ કરી શકું. પૂ. મા અને પૂ. મહાત્માજી એ મારા જીવનરથનાં બે પૈડા સમાન છે.

અને એટલા માટે જ જ્યારે મને ખબર પડી કે મા રમણાશ્રમ જવાનું વિચારે છે, કે તરત જ મા મને પણ યાત્રામાં સાથે લઈ જાય, એવી પ્રાર્થના શરૂ થઈ ગઈ. ‘ભગવાન રમણ મહર્ષિ’નું પુસ્તક વાંચ્યા પછી રમણાશ્રમ જવાની ઈચ્છા તો થઈ

હતી, પરંતુ આ વખતે ખાસ કેન્દ્રમાં તો મા યાત્રામાં સાથે છે તે જ હતું. કારણ મા સાથે યાત્રાનો લ્હાવો એકવાર જેણે માણ્યો હોય તે કદાપિ આવો લાભ હાથમાંથી જતો ના કરે માટે કોઈપણ રીતે, ભલે પછી એક સેવક તરીકે પણ મા યાત્રામાં સાથે લઈ જાય એવી પ્રાર્થના કરતો હતો. ત્યાં થોડી જ વારમાં દર વખતની જેમ તરતજ પ્રાર્થનાનો પ્રત્યુત્તર મળી ગયો. યાત્રામાં આવવું છે? એવા પ્રશ્નના રૂપમાં. એ વખતે મારા મને જરાપણ આનાકાની કર્યા વગર તરત જ ‘હા’ માં સાથે ડોકુ ધુણાવી સંમતિ દર્શાવી.

આર્થિક રીતે ખૂબ મોટો ફાળો ઉઘરાવો પડશે. તેની સરખામણીમાં યાત્રા ફક્ત ત્રણ જ દિવસની અને ફક્ત રમણાશ્રમ જ જવાનું હતું. એવું પણ સૂચન કર્યું. છતાં આ મને જરાપણ વિરોધ વગર પ્રસન્નતાથી હાથમાં મળેલી તકને ઝડપી લીધી. બીજા યોગ્ય પાત્રોની પસંદગી પછી બધાની પ્લેનની ટીકિટ થઈ ગઈ. તા. ૨૫ ડીસેમ્બર ૨૦૦૦ અમારે યાત્રાએ જવાનો દિવસ હતો. અને એ દિવસ આવી પણ ગયો. સવારે વહેલા ઉઠી તૈયાર થઈ જવાનું બન્યું. દરવખતની જેમ ‘યાત્રાના આરંભે’ની પ્રાર્થના સાથે અમારી યાત્રાની શરૂઆત થઈ. એરપોર્ટ પહોંચ્યા, અમદાવાદથી મુંબઈ અને મુંબઈથી ચેન્નાઈ.

મુંબઈથી ચેન્નાઈ જતી વખતે ઇકોનોમીક ક્લાસમાં જગ્યા ન હોવાથી અમને ૧૦ માંથી ૫ ટિકિટ અક્સુઝીવ ક્લાસની આપી. એમાં પૂ. માની ટીકિટ પણ હતી અને મારો પણ નંબર લાગ્યો હતો. તો માએ કહ્યું : “પાંચ જણની લોટરી લાગી” બધા ખુશ હતાં ત્યાં થોડીવારમાં મધુભાઈ મારી પાસે આવી મને કહે તું

પાછળ આવી જા, મંજુબેનને તારી જગ્યાએ બેસવા દે, કદાચ માને કાંઈ કામ હોય તો જરૂર પડે એટલે હું પાછળ આવી ગયો. એક ક્ષણવાર માટે મનમાં એવો વિચાર આવ્યો કે, પૂ. માએ તો પાંચ જણની લોટરી લાગી એવું કહ્યું હતું ને મારી લોટરી તો એટલીવારમાં જતી પણ રહી? મનનાં આવા વિચારો સામે યાત્રામાં જોડાવા માટેની પ્રાર્થના યાદ આવી અને તરત જ બીજા વિચારરૂપ પ્રત્યુત્તર મળ્યો કે તું તો એક સેવક તરીકે યાત્રામાં જોડાયો છે. પછી એક્સુઝીવ ક્લાસ હોય કે ઈકો. ક્લાસ કે પછી ઊભા ઊભા જવાનું કેમ ન હોય, મહત્વનું ફક્ત યાત્રા મા સાથે કરવા મળી છે તે હતું. આત્માની આવા પ્રકારની દલીલ સામે પેલુ મન નિરૂત્તર અને શાંત રહ્યું. માણસના અંતરમાં પરસ્પર વિરોધી વિચારોનું યુદ્ધ હંમેશા ચાલતું જ હોય છે. સારા વિચારોને આપણે આત્મા અને ખોટા વિચારોને મનથી સંબોધીએ. જ્યારે આત્માનો મન પર વિજય થાય છે ત્યારે માણસનું ઉર્ધ્વીકરણ થાય છે અને મન પોતાનો કબ્જો જમાવે છે ત્યારે માણસનો વિનિપાત થાય છે.

થોડીવારમાં મંજુબેન પણ તરત જ પાછાં આવ્યાં ને કહ્યું કે માએ જણાવ્યું તમે તો મા સાથે ઘણી યાત્રા કરી છે જે પ્રથમ વાર મા સાથે યાત્રા કરે છે તેમને મોકલો. એટલે ગીતાબેન મા સાથે બેઠા. કેવી સુંદર દૃષ્ટિ છે માની! મા નાની બાબતમાં પણ કેવી જાગૃતિ રાખે છે. મા સતત ધ્યાન રાખતાં હોય છે કે કોઈને જરાપણ અન્યાય ન થાય. મા સાથે યાત્રા કરવી હોય તો સ્વાર્થને એમાં સ્થાન નહી મળે તે ધ્યાનમાં રાખી લેવું જરૂરી છે અને એટલે જ તો મા સાથે યાત્રા કરવાનું ગમે છે.

એપ્રિલ : ૨૦૧૩

૫૫

ચેન્નાઈ ઉતરી અમે સુમોમાં અને મા એમ્બેસેડરમાં તિરૂવન્નમલ તરફ રવાના થયાં. હોટલ ત્રિશુલના નિયત ઉતારા પર સાંજે ૫ વાગે પહોંચી ગયાં. સૌ વ્યવસ્થા પ્રમાણે પોતાના રૂમમાં ગોઠવાઈ ગયા. મારી સાથે રૂમ પાર્ટનર તરીકે બીપીનભાઈ હતા. અમે સામાન મૂકી રૂમમાં બેઠા હતા ત્યાં જ માનો સંદેશો આવ્યો કે સૌ અડધા કલાકમાં ફેશ થઈને તૈયાર થઈ જાય અત્યારે જ રમણાશ્રમ જવાનું છે. સૌ આદેશ પ્રમાણે તૈયાર થઈ રમણાશ્રમ માટે રવાના થયા.

આશ્રમના દરવાજા ઉપર ગોળ કમાનમાં મોટા અક્ષરે ‘રમણાશ્રમ’ અંગ્રેજીમાં લખ્યું છે. અંદર જતાં ખુલ્લી જગ્યા હોય છે, જ્યાં ભક્તો પોતાની ગાડી પાર્ક કરી શકે છે. સામે જ અરૂણાયલ પર્વતનું સુંદર દૃશ્ય દેખાય છે. થોડું આગળ જતાં જમણીબાજુ બેઠા ઘાટના ઘર જેવું હોય છે જ્યાં પ્રથમ પુસ્તકાલય છે જ્યાં રમણ મહર્ષિ ઉપર અનેક ભાષામાં લખાયેલાં પુસ્તકોનું વેચાણ કેન્દ્ર તથા કેસેટો, ફોટોગ્રાફ વગેરે હોય છે. ને તેની બાજુમાં ઓફિસ છે. ત્યાંથી આગળ જતાં થોડું ઉપર ડાબી બાજુ મંદિર છે ત્યાં પથ્થરની કોતરણી અને રીપેરીંગનું કામ ચાલુ હતું. એની સામે એક નાનકડી ઓરડીમાં શ્રી રમણ મહર્ષિએ પોતાના જીવનકાળ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લીધેલી વસ્તુઓનો સંગ્રહ જોવા મળે છે અને રમણ મહર્ષિનું શરીર આ જ સ્થાનમાં શાંત થયું છે. એની સામે મંદિરની બાજુમાં જ એક વિશાળ હોલ છે, હોલમાં મહર્ષિના અલગ અલગ મુદ્રાવાળા મોટાં તૈલચિત્રો મુકેલાં છે. સામે સ્ટેજ જેવો વિશાળ ઓટલો છે તેના પર મહર્ષિની ધાતુની મોટી મૂર્તિ છે

૫૬

અધ્યાત્મ

અને એની આગળ નાનું શિવલીંગ નજરે પડે છે. સૌ કોઈ એની પ્રદક્ષિણા કરી શકે તેવી વ્યવસ્થા પણ છે. ત્યાંથી બહાર જવા માટે જમણીબાજુ બીજો દરવાજો છે. બહાર નીકળતાં જ એક કૂવો નજરે પડે છે. ત્યાંથી થોડું આગળ ઉપર જતાં ડાબી બાજુ ધ્યાન માટેનો ઓરડો છે જ્યાં હંમેશા મહર્ષિ બેસતા અને ભક્તો એમની પાસે શાંતિ અને પ્રસન્નતા મેળવતા અને મેળવે છે. હાલ ત્યાં એ જ રીતનું એમનું મોટું તૈલચિત્ર મુકેલું છે. પૂ. શ્રી પણ મહર્ષિને પ્રથમવાર આ જ સ્થાનમાં મળ્યા હતા. એ જ રીતે અમે પણ ત્યાં દર્શન કરવા જતાં હતાં ત્યાં જ બારીમાંથી મારી નજર અંદર એક જાણીતા ચહેરા પર પડી, મને ઓળખતાં વાર ના લાગી. એ સ્વામી મધુરાનંદ હતા. શું હવે એ કહેવાની જરૂર રહે છે? કે માએ અત્યારે જ રમણાશ્રમની મુલાકાત માટે ઉતાવળ શા માટે કરી? કદાચ યાત્રાએ આવવાના પ્રયોજનમાંનું એક મુખ્ય કારણ પણ એ હોય તો નવાઈ નહીં. એ રીતે યાત્રાના પ્રથમ દિવસે જ અમને સ્વામી મધુરાનંદનો મેળાપ થઈ ગયો. માને મળીને તે પણ ખૂબ પ્રસન્ન થયા. એમને કલ્પના પણ નહીં હોય કે છેક અહીં સુધી મા તેમને દર્શન આપવા આવશે. એમની સાથે થોડા સત્સંગ પછી માએ તેમને હોટલ પર સાથે રહેવા આવવા જણાવ્યું, થોડી જ વારમાં એ પોતાના સામાન સાથે આવી ગયા.

સાંજનું ભોજન અમે આશ્રમમાં જ પ્રસાદ તરીકે લીધું. કેળના પાનમાં રસમ ભાતનું ભોજન અમને અમે દક્ષિણ ભારતમાં છીએ એની પ્રતીતિ કરાવતું હતું. પ્રસાદ ગ્રહણ કર્યા પછી અમે હોટલ પર ગયાં. સ્વામીજીને અમારા રૂમમાં સાથે

એપ્રિલ : ૨૦૧૩

૫૭

લીધાં મેં મારા બેડ પર તેમને સુવાનું આમંત્રણ આપ્યું અને હું નીચે બેડ મંગાવી સૂઈ ગયો. આ વખતે પેલા મને જરાપણ વિરોધ ના કર્યો.

સ્વામીજી ખૂબ નિખાલસ અને સ્પષ્ટ વક્તા છે. જે એમનાં હૃદયમાં હોય છે તે જ એમના આચરણમાં દેખાય છે. અમારી સાથે રૂમમાં હોવાથી એમની સાથે સત્સંગનો પણ સારો લાભ મળ્યો. રાત્રે સત્સંગમાં પણ એમના પ્રશ્નો અને વાર્તાલાપમાં ખૂબ આનંદ આવતો.

અમારી સાથે યાત્રામાં પ્રો. તરલાબેન (અરૂણાબેનનાં મિત્ર) પણ હતાં. જેમણે ભગવાન રમણ મહર્ષિ પર ત્રણેક પુસ્તકો લખ્યાં છે. વ્યવસાયે પ્રોફેસર હોવાથી તેમની ભાષા પણ ખૂબ સરસ છે. એમના વાર્તાલાપ વખતે પણ આનંદ આવતો. એ રીતે યાત્રામાં સતત માનું સાનિધ્ય માણવા મળતું.

આશ્રમમાં પરદેશીઓની સંખ્યા પણ ખૂબ જોવા મળતી. મોર અને વાંદરા પણ વારંવાર પોતાના અસ્તિત્વની જાણ કરાવતાં. અહીંના મોર માનવીય ડરથી અલિપ્ત જણાતા. બીજે દિવસે અમે આશ્રમમાં થોડો સમય વીતાવ્યા પછી અરૂણાયલ પર્વતની પરિક્રમા કરી. સાંજે અરૂણાયલેશ્વરના મંદિરે દર્શન કરવા ગયા. મંદિર ખૂબ વિશાળ પટમાં પથરાયેલું છે. દક્ષિણભારતના મંદિરોની સુંદરતા અને ભવ્યતા ખૂબ અનેરી હોય છે.

ત્રીજા દિવસે સવારે અમે અરૂણાયલ પર્વત પર જવા તૈયાર થઈ ગયા. અરૂણાયલ પર્વત પર સ્કંધાશ્રમ અને વિરૂપાક્ષી ગુફાના દર્શન કરવાનાં હતાં. પૂ. મા ખુલ્લા ચરણે દર્શન માટે

૫૮

અધ્યાત્મ

નીકળ્યાં. એટલે મેં પણ બૂટ કે ચપ્પલ ના પહેર્યાં. કુદરતે પણ અમારી મદદ માટે વાતાવરણ ખૂબ અનુકૂળ કરી દીધું. વાદળા અને પવન સાથેના સુંદર વાતાવરણ સાથે અમે ચઢવાનું શરૂ કર્યું. લગભગ અડધા કલાકના ચઢાણ પછી અમે ‘સ્કંધાશ્રમ’ પહોંચી ગયા. ઉપરથી તિરૂવન્નામલૈ ખૂબ જ સુંદર લાગતું હતું. અરૂણાયલેશ્વર મંદિરની ભવ્યતા પણ ખૂબ જ આકર્ષક અને રમણીય લાગતી હતી. સ્કંધાશ્રમ ખૂબ જ નાના નાના ઓરડાનો બનેલો છે. ભગવાન રમણ મહર્ષિના ઓરડામાં એમની છબી પાસે એક દીવો પ્રગટાવેલો હતો. વાતાવરણ ખૂબ જ દિવ્ય અને શાંત હતું. એટલે મા સાથે અમે પણ ત્યાં થોડું ધ્યાન કર્યું. ત્યાંથી ઉપર કુદરતી ઝરણાનો નાનો પ્રવાહ જોવા ગયા. ત્યાં એક ૮ કે ૧૦ વર્ષનો બાળક સુંદર રીતે ધ્યાનમાં બેઠેલો જોયો. માને આટલા નાના બાળકને આ રીતે એકાંતમાં ધ્યાનમાં બેઠેલો જોઈ આશ્ચર્ય તથા પ્રસન્નતા થઈ. આપણે સૌ જાણીએ જ છીએ કે માની કરૂણાનો તાગ કાઢી શકાય તેમ ક્યાં છે? માએ તે બાળકના ખોળામાં એક મોટી પ્લાસ્ટીક બેગ કાજુ, બદામ ને ચોકલેટથી ભરેલી મૂકાવી છતાં તે બાળક અચળ તથા ધ્યાનમગ્ન રહ્યો. તેથી માએ સૌને ત્યાંથી નીકળી જવા જણાવ્યું. થોડીવાર પછી તે બાળકને નીચે જોયો ત્યારે પૂછપરછ કરતાં ખબર પડી કે તેની સાથે બીજા બે બાળકો તથા તેની માતા, કાકી અને દાદાજી આવ્યા હતા. કિસમસ વેકેશન હોવાથી છેક જમ્મુથી તેઓ આવ્યા હતા. વેકેશનમાં વાલીઓ તેમના બાળકોને આવા સ્થાને લાવી ઘણું મોટું કામ તેમના જીવનમાં આધ્યાત્મિકતાના બીજ રોપવાનું કરી રહ્યાં છે. લૌકિક રીતે જોઈએ તો પૂ. મા પણ દરેક

એપ્રિલ : ૨૦૧૩

૫૯

બાળકને પોતાનો બનાવી લેવાની કુશાગ્ર આવડત ધરાવે છે. એમને મનગમતા પ્રશ્નો પૂછી અને મનપસંદ પ્રસાદ આપી બાળકના જીવનના પાયામાં રોપાયેલા આ આધ્યાત્મિકતાનાં બીજ એના જીવન ઘડતરમાં ખૂબ જ ઉપયોગી નીવડે છે. દરેક વાલીએ પૂ. મા પાસેથી આ વાત શીખવા જેવી છે.

એ પછી માએ બાળકો સાથે થોડી વાતો કરી ફરી પ્રસાદ આપી, તેમની સાથે સમૂહમાં ફોટો પડાવી અમે વિરૂપાક્ષી ગુફા તરફ જવા નીકળ્યા. દસેક મિનિટ ઉતર્યા પછી વિરૂપાક્ષી ગુફા આવી ગઈ. આ સ્થાન પણ ખૂબ જ અદ્ભુત છે. મહર્ષિએ વરસો સુધી આ સ્થાનમાં તપશ્ચર્યા કરી આ સ્થાનનું ગૌરવ વધાર્યું છે. અહીંની પવિત્રતાની તો વાત જ શું કરવી? અણુએ અણુમાં આધ્યાત્મિકતા રહેલી છે. મન સહજ રીતે જ શાંતિનો અનુભવ કરે છે. ગુફાની અંદર ખૂબ જ અંધારૂ છે. થોડી વાર ધ્યાનમાં પ્રાર્થના સાથે મહર્ષિને યાદ કર્યા. અહીંથી પાછા ફરતી વખતે માએ જે રસ્તેથી આવ્યા હતા તે જ રસ્તેથી પાછા આશ્રમ જવાની ઈચ્છા દર્શાવી પરંતુ અમારામાંની કેટલાકની ઈચ્છા શોર્ટકટથી નીચે ઉતરી સીધા રોડ પર પહોંચવાની હતી તેથી માએ તેમની ઈચ્છાને માન આપી સંમતિ દર્શાવી. થોડે નીચે ઉતર્યા પછી એક મંદિર આવ્યું. આજુબાજુ વસ્તી હોવાથી થોડી ગંદકી પણ હતી. ત્યાંથી આગળ જતાં એક પાકા બાંધકામવાળી ઓરડી પર લખ્યું હતું કે મહર્ષિ અહીં ૫ વર્ષ રહ્યા હતા. આજુબાજુ ખૂબ જ ગંદકી હતી. એક બે જણ ત્યાં જઈ આવ્યા. પૂ. માએ જણાવ્યું : મહર્ષિ જો અહીં રહ્યા હોત તો આશ્રમે એના હક મેળવી તેની દેખરેખ રાખી હોત, પણ આવા સ્થાનમાં

૬૦

અ ધ યા ત મ

મહર્ષિ રહ્યા હોય તેવું લાગતું નથી. ત્યાંથી આગળ જતાં ખૂબ જ ગંદકીવાળો રસ્તો આવે છે. જેની દુર્ગંધ આપણે પણ સહન ના કરી શકીએ. તેવા રસ્તામાંથી મા પસાર થઈને રોડ સુધી આવે છે. અમારી ગાડી આવે ત્યાં સુધી રોડ પર ઉભા રહી રાહ જોવાની હોય છે, ત્યાં મેં સહજ રીતે જ માને કહ્યું : મા ઉપરના બે સુંદર સ્થળોની મધુર સ્મૃતિની મીઠાશ પછી અંતે આવા સ્થાનોની કડવાશને લીધે મનમાં અશાંતિ થઈ. તો પૂ. માએ માર્મિક રીતે લખ્યું, હજી તે કડવાશ જોઈ જ ક્યાં છે? આ તો કાંઈ નથી. મનમાં ઘડીક વિચારવા લાગ્યો કે માએ આવું શા માટે લખ્યું હશે? શું હવે જીવનમાં કડવાશ (દુઃખ)નો અનુભવ કરવો પડશે? ત્યાંજ પાછો અંદરથી બીજો અવાજ આવ્યો, મારે વળી દુઃખ સાથે શું નિસ્ખત? જ્યાં મા અને મહાત્માજી મારી સાથે છે પછી વળી દુઃખ કેવું? કહેવાય છે કે પુરુષની ડાબી આંખ ફરકે તો કાંઈ નુકશાન થાય. આંખ ફરકવાનો ફળાદેશ સાચો કે ખોટો તે તો નથી જાણતો, પરંતુ મારી પણ ક્યારેક ડાબી આંખ ફરકે તો થાય કે શું કાંઈ નુકશાન થવાનું હશે? પણ તરત જ અંદરથી સામો પ્રત્યુત્તર મળે, હે ભાગ્ય! તું મારું શું બગાડી લઈશ? આર્થિક રીતે નુકશાની ભોગવવી પડે તેને તો હું મારું નુકશાન ગણતો જ નથી. શારિરીક રીતે તકલીફ ભોગવવી પડે કે કોઈ વ્યાધિમાં સપડાવવું પડે તેને પણ હું મારું દુઃખ સમજતો નથી. સાચું નુકશાન તો ત્યારે જ કહેવાય કે મારા હૃદયમાંથી મા અને મહાત્માજીની શ્રદ્ધા કે પ્રેમ ઓછો થાય. પરંતુ હે ભાગ્ય! એ તો તારા હાથની વાત નથી. એટલો આત્મવિશ્વાસ છે. મા આવવા દો એ કડવાશને મારા જીવનમાં એને પ્રેમથી

સત્કારીશ. ચકાસી લો મારા હૃદયમાં રહેલા તમારા સ્થાનને એ કડવાશ કેટલું હટાવી શકે છે? એ કદાપિ નહિ બને કારણ તમને કસોટીએ પારખ્યા પછી જ તો તમારી કસોટીને પાત્ર બન્યો છું. એના અનુસંધાનમાં સુરદાસજીનો એક પ્રેરણાસ્પદ પ્રસંગ છે.

એકવાર સુરદાસજી બાજુના ગામમાં ભજન ગાવા જાય છે. મોડી રાત સુધી ભજન ગાયા પછી સુરદાસજી પોતાના ઘર તરફ ધીમે ધીમે ગોવિંદ ગોવિંદ બોલતાં બોલતા જાય છે. ત્યાં રસ્તામાં એક કૂવો આવે છે. સુરદાસજી તો અંધ હોય છે. એટલે જો તેમને કોઈ દોરે નહિ તો તે કૂવામાં પડી જાય અને કૂવામાં પડી જાય તો કૃષ્ણના ભક્ત તરીકે કૃષ્ણની લાજ જાય એટલે કૃષ્ણ ભગવાન પ, ૬ વર્ષના બાળકનું રૂપ લઈને આવે છે. એમની લાકડી પકડી દોરતાં દોરતાં પૂછે છે : “બાબા ક્યાં જાઓ છો? સુરદાસજી કહે : મારા ઘેર, પણ તું કોણ છે? તારું નામ શું છે? આટલી મોડી રાતે બધા સૂઈ ગયા ને તું જાગે છે? કૃષ્ણ ભગવાન કહે : હું રોજ તમારા ભજન સાંભળવા આવું છું. મારું નામ હજી મારા માતાપિતાએ પાડ્યું નથી મને જે નામે બોલાવે તે નામે હું પહોંચી જાઉં છું. સુરદાસજીને શંકા થાય છે જરૂર આ કૃષ્ણ ભગવાન સિવાય બીજું કોઈ ના હોય. જેના ભજનો ગાતા ગાતા વૃદ્ધ થયો છું તેને પકડવાનો આજે મોકો મળ્યો છે એટલે લાકડી પરનો હાથ ધીરે ધીરે સરકાવતા જાય છે અને જ્યાં કૃષ્ણ ભગવાનનો હાથ પકડવા જાય છે ત્યાં કૃષ્ણ ભગવાન હાથ છોડાવી દૂર ઊભા રહી ખડખડાટ હસે છે. એમણે જે કામ કરવું હતું તે કરી લીધું. પછી સુરદાસજી કહે છે :

બાંહ છૂડાકે જાત હો, નિર્બલ જાની મોહેં,
હૃદય છૂડાકે જાય તો, મરદ બખાનું તોહે.

શ્રદ્ધાની કેવી ખુમારી છે? કે ભગવાનને પણ પડકાર ફેંકે છે. ચેલેન્જ આપે છે. આ પ્રસંગ પણ મારી શ્રદ્ધા દઢ રાખવામાં ખૂબ મદદરૂપ બન્યો છે. હવે જીવનમાં કોઈ કડવાશ, કોઈ કસોટી તમારા સ્થાનને નહિ હટાવી શકે. એ સંદર્ભે બીજા સુંદર પદની બે લીટી યાદ આવે છે :

ભૂખે મારું, ભોંય સુવાડું, તનની ઉતારું ખાલ,
તો પણ મુજને ના મૂકે તો, છેવટે કરી દઉં ન્યાલ.

મા એ છેવટનો ઈંતજાર છે. શરૂઆત ક્યાંથી અને કેવી રીતે કરવી એ તમારા હાથની વાત છે.

એ રીતે આ વખતની યાત્રા પણ દર વખતની જેમ સ્મરણીય રહી. પ્રેરણાસ્પદ પ્રસંગો તેમજ માનું સાનિધ્ય માણવાનો અમૂલ્ય લાભ મળ્યો. આશ્રમનું વાતાવરણ પણ ખૂબ જ શાંત અને આધ્યાત્મિક જણાયું. ભગવાન રમણ મહર્ષિએ ભારતના જ નહિ પરંતુ સમસ્ત સંસારના લોકોને શાંતિ પ્રદાન કરવાનું અગત્યનું કાર્ય કર્યું છે. આજે પણ હજારો લોકો આ સ્થાનના દર્શન કરી પોતાના જીવનમાં શાંતિ અને સ્વસ્થતા મેળવે છે. ભારતમાં લોક કલ્યાણ અર્થે જન્મેલા સંતોમાં શ્રી ભગવાન રમણ મહર્ષિ પણ મુખ્ય છે. એવા મહાન સમર્થ સંત પુરુષના ચરણોમાં કોટી પ્રણામ.

રસેશ્વરી

(ગતાંગથી ચાલુ)

—શ્રી યોગેશ્વરજી

જરાસંઘનો ઉત્સાહ

પરાજય પામેલા જરાસંઘે દુઃખી ચિત્તે હતપ્રભ બનીને મગધપ્રતિ પ્રયાણ કર્યું.

એની સાથે જે થોડાઘણા યોદ્ધાઓ બાકી રહેલા એમણે એને અનેક રીતે આશ્વાસન આપ્યું પરંતુ એનું મન અસ્વસ્થ જ રહ્યું. એને ભારે લજ્જા લાગવા માંડી.

એમાંય જ્યારે એણે સાંભળ્યું કે યુદ્ધમાં વિજયી બનેલા કૃષ્ણ અને બળરામનું મથૂરાની પ્રજાએ અત્યંત પ્રેમપૂર્વક સ્વાગત કર્યું છે ત્યારે તો એનું સમસ્ત શરીર બળવા લાગ્યું.

ગુપ્તચરોએ એને સમાચાર પહોંચાડ્યા કે સમસ્ત પ્રજા કૃષ્ણ અને બળરામની પ્રશસ્તિ કરી રહી છે: નગરની નારીઓએ એમની ઉપર પુષ્પો, માળાઓ અને અંકુરોની વૃષ્ટિ કરી છે, અને યુદ્ધમાંથી પ્રાપ્ત થયેલો અમૂલ્ય ધનભંડાર અને આભૂષણો કૃષ્ણે યદુંવંશીયોના રાજા ઉગ્રસેનને સમર્પિત કર્યા છે: એ સાંભળીને એનું દિલ ખૂબ ખૂબ દુઃખી થયું.

કૃષ્ણને ખબર હતી કે પોતાના પરાભવનો બદલો લેવાના આશયથી જરાસંઘ શાંતિપૂર્વક બેસી રહેવાને બદલે મથૂરા પર ફરી આક્રમણ કરશે, એટલે એમણે વચગાળાના વખતનો ઉપયોગ પોતાની સ્થિતિને સુદૃઢ કરવામાં કરવા માંડ્યો.

એમનું અનુમાન સંપૂર્ણ સાચું ઠર્યું.

જરાસંઘે મથૂરા પર ફરી વાર આક્રમણ કર્યું.

એ આક્રમણ વખતે પણ એને પરાજયનો જ સામનો કરવો પડ્યો.

પોતાના પ્રાણને જેમતેમ કરીને બચાવીને એ મગધ પાછો ફર્યો.

એવી રીતે એણે મથૂરા પર ઉપરાઉપરી સત્તર વાર આક્રમણ કર્યું પરંતુ પ્રત્યેક વખતે કૃષ્ણ અને બળરામે એમના અસાધારણ સામર્થ્યથી એને હરાવીને પાછો કાઢ્યો.

એના અઢારમા આક્રમણની આશંકા હતી જ એ અરસામાં કાલયવને મથૂરા પર આક્રમણ કર્યું.

એવી રીતે બે બે શક્તિશાળી શત્રુઓનો સામનો કરવાના સંજોગો પેદા થવા છતાં કૃષ્ણ જરા પણ ડર્યા નહીં, અસ્વસ્થ ના થયા, ને શાંત જ રહ્યા.

કાલયવનનો નાશ કરવા માટે એમણે એક યુક્તિ શોધી કાઢી.

કાલયવન પોતાને મારવા માટે જ આવી રહ્યો છે એ જાણીને, મથૂરાની પ્રજાને વિશેષ કષ્ટ ના પહોંચાડવાના હેતુથી પ્રેરાઈને, એની સુરક્ષાની સઘળી જવાબદારી બળરામને સોંપીને, એ મથૂરાનગરના મુખ્ય દ્વારથી કોઈ પણ પ્રકારનાં શસ્ત્રાસ્ત્ર લીધા વિના જ, બહાર નીકળી ગયા.

કાલયવને એમને સહેલાઈથી ઓળખી લીધા, ને કહ્યું :

‘અરે કૃષ્ણ! તું આમ સહેલાઈથી, નચિંત બનીને ક્યાં જઈ રહ્યો છે? તને મારા પરાક્રમની માહિતી નથી મળી કે શું? તું નથી જાણતો કે મારી પાસેથી છૂટવું એ સિંહના પાશમાંથી છૂટવા બરાબર કઠિન છે? હું કાંઈ જરાસંઘ જેવો નિર્બળ નથી કે તું મારી ઉપેક્ષા કરીને આગળ જઈ શકશે!’ (કમશ:)